

Percepcije studenata o kućnim ljubimcima

Vukasović-Lončar, Stanka

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:974091>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-05**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

PERCEPCIJE STUDENATA O KUĆNIM LJUBIMCIMA

STANKA VUKASOVIĆ-LONČAR

Split, 2023.

Odsjek za sociologiju

Preddiplomski sveučilišni studij Sociologija

Društvena struktura

PERCEPCIJE STUDENATA O KUĆNIM LJUBIMCIMA

Student:

Stanka Vukasović-Lončar

Mentor:

prof.dr.sc. Sanja Stanić

Split, rujan 2023.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Povijest i nastanak kućnih ljubimaca.....	3
3. Određenje i funkcije kućnih ljubimaca.....	8
4. Odnos ljudi i kućnih ljubimaca.....	11
5. Istraživanja o kućnim ljubimcima.....	20
5. Metodološki okvir istraživanja.....	26
5.1. Predmet istraživanja.....	26
5.2. Ciljevi istraživanja.....	26
5.3. Hipoteze.....	26
5.4. Metoda istraživanja.....	27
5.5. Uzorak i uzorkovanje.....	28
6. Analiza i interpretacija rezultata istraživanja.....	29
6.1 Strukturalna obilježja sudionika/ca.....	29
6.2. Vlasništvo i razlozi posjedovanja kućnih ljubimaca.....	33
6.3. Kućni ljubimci kao društveni lubrikanti.....	36
6.4. Poželjni kućni ljubimci.....	38
6.6. Stavovi o kućnim ljubimcima.....	39
7. Zaključak.....	41
8. Literatura.....	43
9. Sažetak.....	46
10. Summary.....	47
11. Prilozi.....	48
11.1. Anketni upitnik.....	48
12. Bilješke o autorici.....	51

1. Uvod

Ljudi i životinje imaju određeni oblik odnosa tisućljećima. Intuitivno, kućni ljubimci dodaju nešto životu svojih vlasnika, poboljšavaju njihove živote, čak i oblikuju živote svojih vlasnika. Kućni ljubimac je izraz koji većina ljudi koristi za označavanje životinja s kojima dijele svoje domove. Broj kućnih ljubimaca je u konstantnom porastu diljem svijeta od 1960-ih pa nadalje, posebice se bilježi veliki rast kućnih ljubimaca u 21. stoljeću. Razlog tomu jest i način na koji ljudi žive u 21. stoljeću. Ljudi većinom žive u manjebrojnim domaćinstvima, dok su obitelji većinom nukleusne ili čak i manje, ljudi se sele, konstantno mijenjaju životne interese te se sve više odvajaju od obitelji ili zajednice, a sve više povezuju s kućnim ljubimcima. Dokazi sve većeg pojedovanja kućnih ljubimaca se uvelike očituju u prehrambenoj i uslužnoj industriji, ali i u industriji medija, te u zdravstvu gdje se proklamira korisnost kućnih ljubimaca kako fizička tako i mentalna. Naglasak je sve više na druženju s kućnim ljubimcima, a ne samo na zabavi. Tijekom 20., a posebice 21. stoljeća ljudi su pokazali spremnost na antropomorfiziranje svojih kućnih ljubimaca. Antropomorfizam je vidljiv u činjenici da ljudi ljubimce sve više gledaju i liječe kao ljude. Ljubimcima se dopušta spavanje u krevetima vlasnika, slave im se rođendani, oblači ih se u odjeću, tepa im se baš kao što se tepa malim bebama, tuguje se za njima... Kućni ljubimci odavno su prepoznati kao "društveni lubrikanti" (social lubricants). Kada ljudi hodaju ulicom u pratnji psa, vjerojatnije je da će i biti gledani blagonaklono i da će s njima razgovarati prolaznici. Kućni ljubimac daje ljudima opuštenu temu za razgovor. Ljudima je nekada lakše podijeliti informacije o svom ljubimcu nego o sebi, osobito pri prvom susretu s ljudima ili u razgovoru s nepoznatim osobama. Temeljni je cilj ovoga rada istražiti kako studenti percipiraju kućne ljubimce.

Rad se sastoji od tri temeljna dijela: teorijskog, metodološkog i empirijskog.

Terojski je dio rada podijeljen na četiri poglavlja. U prvom poglavlju se govori o povijesti i nastanku kućnih ljubimaca. U drugom poglavlju se daje određenje, definicija kućnih ljubimaca te se govori o funkcijama kućnih ljubimaca. Treće poglavlje detaljno prikazuje odnos ljudi i kućnih ljubimaca. Četvoro poglavlje detaljno prikazuju istraživanja o kućnim ljubimcima.

U metodološkom dijelu su opisani predmet, ciljevi, hipoteze i metoda istraživanja te je određen uzorak koji će se koristiti u istraživanju.

U empirijskom dijelu rada prikazani su podaci dobiveni putem online ankete.

Potom slijedi zaključak, a zatim popis literature, sažetak na hrvatskom i engleskom jeziku, prilozi te bilješke o autorici.

2. Povijest i nastanak kućnih ljubimaca

Sve do završetka zadnjeg ledenog doba, negdje oko 12 000 godina pr. Kr., ljudska je populacija svu hranu i potrebne materijale crpila iz divljih životinja i biljaka. Antropolozi su upravo razdoblje zadnjeg ledenog doba nazvali fazom lova i sakupljanja. Ljudi su bili isključivo nomadi, selili se ovisno o potrebama za hranom i promjenama godišnjeg doba. Završetkom ledenog doba i pojavom agrikulture ljudi prestaju biti nomadi, odnosno čisti lovci i sakupljači te počinju osnivati domove i baviti se ratarstvom, stočarstvom. Ljudi prelaze na sjedilački način života. Upravo je sjedilački način života doveo do pojave pripitomljavanja životinja (Serpell, 1996, 3). Prva pripitomljena životinja jest vuk. Pripitomljeni vuk, predak psa, pripitomljen je prvi put na Bliskom Istoku negdje prije 14 000 i 12 000 godina. Pripitomljeni je vuk pomno pratio pripitomljene ovce i koze. Nešto kasnije prije 9 000 godina na području Azije pripitomljena stoka i svinje su se uključile na farme. Negdje prije 3 000 i 4 000 godina pripitomili su se i konji, magarci, vodeni bivoli, kokoši i slično, a pripitomljena mačka seže daleko u drevni Egipat. Prijelaz s lova na pripitomljavanje životinja uvelike je promijenio odnos između životinja i ljudi. Tradicionalni su lovci životinje percipirali kao nešto njima jednako, dok pojavom pripitomljavanja ljudi životinje percipiraju kao manje vrijedne. Životinje gube svoju neovisnost i samostalnost, služe ljudima i postaju ovisne o ljudima (Serpell, 1996, 4, 5).

Životinje koje su prvotno postale kućnim ljubimcima, bile su vezane uz vjerovanja u njihove svete moći ili pak u većinskim slučajevima ulogom pomoćnog lovca, ali jedan od središnjih razloga za držanje kućnih ljubimaca bilo je druženje. Ljubimci pružaju sredstvo za verbalnu i neverbalnu komunikaciju, te pritom omogućavaju da se nosimo sa samodijalogom emocija. Oni nisu samo sredstvo za emocionalno izražavanje već pružaju i iskrene kanale koji ljudima omogućuju da njeguju svoje emocije u dijalogu oslobođenom napetosti koji karakterizira normalne ljudske interakcije (Rochberg-Halton, 1985, 179).

Tijekom povijesti društva, odnosno do modernog doba mogu se razlikovati tri vrste stava prema životinjama. Središnji i možda najčešći stav jest "sentimentalan stav". Zagovornici ovoga stava jesu ljubitelji životinja u određenoj mjeri i možda su u nekom trenutku imali kućnu životinju ili kućnog ljubimca. Oni vjeruju u pravedno i humano postupanje sa svim životinjama. Uživaju u gledanju TV programa o životinjama, posjećivanju zooloških vrtova, safari parkova i nacionalnih parkova, te vjeruju da je poznavanje životinja važan dio obrazovanja njihove djece. Oni najvjerojatnije jedu meso, podržavaju ograničenu primjenu životinja u znanstvenim eksperimentima zabrinuti su za ugrožene vrste i imaju iracionalne osjećaje o lovu. Krajnji dio

spektra su oni koji podržavaju ideju prava životinja, osjećaju da je ljubav prema životinjama ponižavajuća. Oni ne drže kućne ljubimce jer to uključuje odnose kontrole i uskraćivanja slobode. Jako im je stalo do položaja životinja u modernom svijetu i podržavaju neku vrstu akcije prema oslobađanju životinja od ljudi. Oni su vegetarijanci i izbjegavaju sve životinjske proizvode, uključujući medijske proizvode i atrakcije za slobodno vrijeme. Na drugom kraju spektra su “neodarvinisti“, od kojih su mnogi aktivni lovci. Ovi ljudi nisu sentimentalni, ali su ljubitelji prirode i osjećaju prirodan, pravi odnos sa životinjama. Također su zabrinuti za očuvanje životinja i to doživljavaju kao dužnost održavanja životinjskih staništa. Često drže kućne ljubimce, većinski pse koji su uključeni u lovne aktivnosti. Preferiraju izlete u lov na otvorenom, a od simulirane prirode suvremene životinjske parkove. Većina njih iskazuje veliki interes za prirodu i povijesti, ali oni više vole primjenu znanja nego znanje samo za sebe. Većinski su to muškarci i nastoje regrutirati sinove i unuke u lov kao dio svog odgoja. Različite skupine u društvu imaju prilično specifične odnose sa životinjama, pri čemu su glavne linije razlikovanja spol, klasa, zanimanje, etnička pripadnost, nacionalnost i regija (Franklin, 1999, 35, 36).

Početkom dvadesetog stoljeća ljudi počinju uspostavljati dublje odnose sa životinjama. Modernizacija je imala prednost u napretku društva, ali i nedostatke uvelike vidljive u iskorištavanju životinja. Životinje su morale platiti cijenu iskorištavanja, izumiranja i eksperimentiranja za veće ljudsko dobro. Nakon 1960-ih modernizacija se postepeno počela napuštati i programi koji su iskorištavali životinje za različite svrhe se uvelike počinju smanjivati. Ljudi počinju uključivati životinje u svoj život. Razvoj jakih veza sa životinjama može se opisati kao odgovor na krizu modernosti i poremećajem postmodernosti. Ljudi počinju graditi bliske društvene i emocionalne veze sa životinjama odnosno sa svojim kućnim ljubimcima. Zato što takve odnose i veze sve teže uspostavljaju sa svojom ljudskom vrstom (Franklin, 1999, 38-40).

Ujedno je u ranom dvadesetom stoljeću identitet ljudi bio povezan sa kućnim ljubimcem kojega su ljudi posjedovali. Tako su bogati držali egzotične kućne ljubimce, ponije, azijske pasmine mačaka i slično. Radnička je klasa imala ljubimce koji su većinski bili različiti križanci pojedinih pasmina, bilo mačaka bilo pasa, ali i različite križance i ptica, zečeva, miševa... Pedigre životinje, posebice psi, bili su vrsta inovacije devetnaestog stoljeća koja je uspostavljala i upućivala na jasne klasne razlike između vlasnika (Ritvo prema Franklin, 1999, 46).

Od 1960-ih broj kućnih ljubimaca u društvu počinje intenzivno rasti. Dokazi rasta kućnih ljubimaca se uvelike očituju u prehrambenoj i uslužnoj industriji, ali i u industriji medija,

te u zdravstvu gdje se proklamira korisnost kućnih ljubimaca kako fizička tako i mentalna. Naglasak je sve više na druženju s kućnim ljubimcima, a ne samo na zabavi. Briga o kućnim ljubimcima postaje sve inovativnija i empatičnija. Proizvodi za kućne ljubimce od 1960-ih također doživljavaju radikalne promjene. Dolazi do proizvodnje različitih vrsta hrane za kućne ljubimce, od manje pa sve do više kvalitetnije hrane, koja se ponajviše razlikuje u cijeni. Što je hrana skuplja, vjerojatno je i kvalitetnija. Proizvođači hrane za kućne ljubimce nude ogromnu raznolikost, od izbora mesa, ribe i kombinacija navedenoga. Proizvodi za zdravlje ljubimaca doživljavaju veliki rast od 1990-ih. Proizvodi za zdravlje kućnih ljubimaca postaju slični proizvodima za zdravlje ljudi. Stoga je prisutna i briga za zube i kod kućnih ljubimaca, posebice pasa, a zatim mačaka (Franklin, 1999, 89-93).

Smrt je kućnog ljubimca oduvijek bila tužna i zahtijevala bi nekakav pokop u dvorištu ili negdje drugdje međutim negdje oko 1970-ih i 1980-ih dolazi do izgradnje groblja za kućne ljubimce. Mačke i psi su oduvijek igrali ulogu prijatelja kod ljudi, međutim 1950-ih i 1960-ih kućni su ljubimci bili nekakva vrsta modernog pribora kupljeni u zabavne ili rekreacijske svrhe, a od 1970-ih više se naglašava druženje s kućnim ljubimcima negoli zabava i rekreacija. Vrste pasmina koje se kupuju prikazuju registar promjena. Primjerice odabir velikog psa čuvara 1980-ih posljedica je velikog broja provala u kuće i stanove te krađa. Takva vrsta psa je uvelike odana svom vlasniku, te je i povezana s povećanom potrebom za društvo posebice ljudima koji žive sami (Franklin, 1999, 93, 94).

U Engleskoj su do 1700 simptomi opsesivnog držanja kućnih ljubimaca već bili u dokazima. U Americi 1980-ih broj kućnih ljubimaca daleko nadmašuje djecu, a predstavljena je i veza između čovjeka i životinja kao univerzalni lijek za psihološke i sociološke bolesti. Kućni ljubimci su posebno korisni u Americi, u doba malih, „nuklearnih“ obitelji, jer to doba stavlja jedinstvene pritiske na strukturu srodstva obitelji. U prošlosti su postojale obiteljske robinje, dojilje, sluge, ljubavnice i domaće radne životinje koje su osigurale sigurnosne ventile za velike proširene obitelji, obitelji kojima su možda takvi sigurnosni ventili bili manje potrebni od naših manjih obitelji. Opći je nestanak takvih meta srodničkih institucija ostavio prazninu koju kućni ljubimci često popunjavaju. Kućni ljubimci pružaju bolji sigurnosni ventil od meta-srodnika naše vrste: jedan ljubimca može voljeti nesputanije od roba, dojilje ili sluge. Obiteljski ljubimci općenito su mitološka bića na granici između ljudske vrste i životinjske vrste ili bića za koja se misli da su na granici između. Ponekad stvarno ne možemo reći je li neko biće naše vrste ili nije naše vrste, naš rod ili ne naš rod; ne možemo reći što smo i kome. Kad ne bi takvih bića kao što su kućni ljubimci, zamišljali bismo ih u mašti (Shell, 2016, 141, 142).

Negdje oko 1970-ih temelji fordizma i modernosti počinju lagano nestajati. Došlo je do rušenja stabilne ekonomije, ujedno i do raspada socijalne države, a politički i ekonomski odnosi su neprilagođeni na poteškoće s kojima se suočavaju. Dolazi do pojave postfordizma i postmodernosti koji se mogu shvatiti kao proširenje fordizma i modernosti. Od 1970-ih dolazi do tri ključne promjene u odnosu između ljudi i životinja. Prva je daljnji rast opsega djelatnosti vezanih uz životinje. Druga je politizacija odnosa ljudi i životinja. Treća je opadanje konzumacije mesa na Zapadu. Odnos sa životinjama do 1970-ih je bio većinski povezan sa zabavom i napretkom, dok je od 1970-ih odnos sa životinjama bio usmjeren na njihovu dobrobit, brigu o njima, želju za bliskim odnosom s njima. Nakon 1960-ih gradski su stanovnici proširili svoja iskustva s kućnim ljubimcima, iskustva su postala dugotrajnija i sve više uključena u nove urbane interakcije. Ujedno od 1980-ih godina ljudi se sve više počinju brinuti za ugrožene vrste životinja. Dolazi do sve većeg osvještavanja o korisnosti životinja na ljudsko kako fizičko tako i mentalno zdravlje. Životinje se počinju držati u većim, mikro staništima, gdje je naglasak bio na njihovu dobrobit i interese. Ujedno životinje u parkovima nisu imale monotone režime prehrane, već su morale kao i u prirodi primjerice skakati po hranu. Životinje se sve više počinju proklamirati u reklamama, ali ne samo u njima već i u filmovima i crtićima. Dolazi do sve veće pojave niza televizijskih emisija o kućnim ljubimcima. Dokumentarci nisu više bili samo usmjereni na prikaz sisavaca, već svih vrsta životinja. U društvu dolazi do sve veće brige o kućnim ljubimcima što se ogleda i u proizvodnji hrane za kućne ljubimce, izgradnjom groblja za ljubimce, savjetovališta u slučaju gubitka ljubimca i slično. Pojava groblja, savjetovališta i drugoga upućuje na činjenicu da kućni ljubimci postaju prijatelji, ali i pseudo obitelj ljudima (Franklin, 1999, 48-52).

Držanje kućnih ljubimaca ne potiče samo potreba za emocionalnom potpunosti, društvena izolacija ili atomizam, njih potiče i moderna fluidnost i promjenjivost koja vlada u modernom društvu. Kućni ljubimci u nestabilnom, promjenjivom svijetu pružaju neku vrstu nostalgičnog skupa staromodne udobnosti. Ljubimci ne odlaze, stvaraju dugoročne veze, njihova je ljubav bezuvjetna. Kućne ljubimce najčešće drže ljudi koji su pretrpjeli neku vrstu društvene krize ili samci. Općenito samci i ljudi koji su pretrpjeli neku vrstu društvene krize imaju intenzivniji odnos s kućnim ljubimcima nego ostali. Kućni ljubimci, posebice mačke i psi, pružaju izdržljiv, čvrst i stabilan odnos s vlasnicima. Međutim, ne znači nužno da je povećanje brige za kućne ljubimce rezultat zamjene životinja za ljudske odnose. U igri su i novi stavovi prema životinjama. Životinje zadovoljavaju neke društvene i emocionalne potrebe koje se stvaraju u kasnoj modernosti ujedno vlasnici počinju više cijeniti svoje kućne ljubimce kao

životinje. Što se upravo ogleda u slavljinama razlika između pasmina pasa, mačaka, ponija... Odnos čovjek životinja nije samo jak osjećaj već i nesvjesno osporavanje granice čovjek životinja (Franklin, 1999, 86, 87).

Životinje za društvo popularne su diljem svijeta, a broj kućanstava s kućnim ljubimcima raste i nastavlja rasti diljem svijeta zbog posebnog odnosa između ljudi i životinja. Ljudi uče o sebi i svijetu oko sebe upravo kroz brigu o životinjama. Razmišljajući o kućnim ljubimcima i njihovim potrebama jedan je od načina na koji ljudi uče kako njihovi izbori utječu na planet u smislu hrane, stanovanja medicinske skrbi i usluga. Budući da ljudi žive bliže jedni drugima u 21. stoljeću nego što su živjeli u 20. stoljeću sve je veći broj zakona i propisa vezanih uz kućne ljubimce (Frischmann, 2009, 4, 5).

3. Određenje i funkcije kućnih ljubimaca

Prema definiciji *Hrvatske enciklopedije mrežno izdanje* kućni ljubimci jesu životinje koje ljudi drže kod kuće (pas, mačka, hrčak...). Kućni ljubimci mogu imati različite funkcije, mogu služiti za pratnju, razonodu, natjecanje, simbol statusa te kao pomoć osobama s posebnim potrebama.

Literatura se o kućnim ljubimcima najviše orijentira na dvije međusobno povezane teme: definiranje ljubimaca i objašnjenja zašto ljudi imaju ljubimce. U posljednjih nekoliko desetljeća došlo je do porasta virtualnih kućnih ljubimaca. Virtualni, robotski cyber ljubimci u stvarnom i virtualnom svijetu donose milijarde novca, a očituju se kroz privjeske za ključeve, robotske plišane kućne ljubimce i slično. Radovi koji se bave utjecajem tehnologije na mentalno i fizičko zdravlje pojedinaca, a koji su usko povezani s virtualnim kućnim ljubimcima ukazuju da virtualni ljubimci doprinose emocionalnom zdravlju pojedinaca. Predmeti kućnih ljubimaca su viđeni kao srodni kućnim ljubimcima, a ne kao stvarni kućni ljubimci po sebi (Wrye, 2009, 1038, 1046).

Uobičajena definicija kućnog ljubimca kao životinje nastoji zamagliti suštinsko razgraničenje između ljudskih bića i drugih životinje jer implicira da svaka životinja, pa tako i čovjek, može biti kućni ljubimac. Postaviti stvar na ovaj način znači, pretpostaviti da postoji bitna međuvrsta razgraničenja između ljudskih i životinjskih bića, što ljubitelji kućnih ljubimaca mogu poricati. Ljubitelji kućnih ljubimaca, uostalom, "teško odvajaju ljude od životinja". U Americi razmišljaju o kućnim ljubimcima kao o ljudima i tako ih tretiraju. Kućni se ljubimci hrane ljudskom hranom čak im se i slave rođendani kao što se slave i rođendani ljudi. Više od polovice američkih vlasnika kućnih ljubimaca gleda na svoje kućne ljubimce "skoro kao ljude"; a devet desetina razgovara sa svojim ljubimcima kao da su ljudi, a šest stotina groblja kućnih ljubimaca u Sjedinjenim Državama oponaša ljudski pokop ili kremiranje, a ujedno i pokapa životinje uz njihove ljudske vlasnike (Shell, 2016, 222, 223).

Za ljubitelje kućnih ljubimaca ova interspecijska transformacija određene životinje u vrstu ljudskog bića poznato je pravilo. To je također pravilo izraženo u tipičnoj praksi davanja ljudskog imena životinjama/ ljubimcima. Praksa koja sugerira da vlasnik ljubimca gleda na svog ljubimca kao da je čovjek. Težnja za brisanjem i za izdizanjem iznad obične razlike između ljudskih i životinjskih bića sugerira prvo potencijalno uznemirujuće pitanje koje postavlja uobičajena definicija kućnog ljubimca, "Kakva je životinja kućni ljubimac?". Drugi način postavljanja istog pitanja je: "Što je ljudsko biće?" Rod ili obitelj? Uobičajene definicije

kućnog ljubimca zamagljuje ne samo ono što čovjek i životinja jesu već i pitanje: koje je mjesto kućnog ljubimca u strukturi obitelji? Za mnoge ljubitelje kućnih ljubimaca njihove životinje nisu samo zamjenski članovi obitelji koji funkcioniraju kao djeca, unuci, supružnici ili roditelji. Za ljubitelje kućnih ljubimaca kućni su ljubimci obitelj. Ljubav prema kućnim ljubimcima je u novije vrijeme doživjela komercijalni uspjeh. Grljenje i maženje kućnih ljubimaca uvelike pridonosi zdravlju vlasnika. Maženje kućnih ljubimaca može vlasnicima, ali i drugim ljudima pružiti osjećaj opuštanja i sanjarenja (Shell, 2016, 224-226).

Kućni ljubimac je izraz koji većina ljudi koristi za označavanje životinja s kojima dijele svoje domove. Kućni ljubimac može biti izraz nježnosti, i to u većini slučajeva odražava istinsku ljubav i privrženost. Kućni ljubimac je životinja čije meso ljudi neće jesti iz moralnih razloga, čak ni u ekstremnim uvjetima gladi. U Sjevernoj Americi se često negoduje kada se psi koriste kao hrana u nekim azijskim zemljama, ali kod velike većine Sjevernoamerikanaca nema sličnog negodovanja kada se jedu svinje, krave ili kokoši iako se neke svinje, krave i kokoši povremeno tretiraju kao kućni ljubimci (Overall, 2017, 19).

Vlasništvo kućnih ljubimaca definirano je kao držanje kućnih ljubimaca ili praksa zbrinjavanja kućnih ljubimaca, ali i kao život s kućnim ljubimcima. Obrasci ovakvog vlasništva razvili su se tijekom vremena, od razdoblja kada se od životinja očekivalo da zarade svoje održavanje zaštitom stoke i materijalne imovine. Ujedno kako bi motrili imovinu svog vlasnika i upozoravali vlasnika na prisutnost uljeza ili opasnost. Takvi obrasci vlasništva primjećuju se i danas pri čemu kućni ljubimci sve više služe mogu kao surogat djeca ili pak unuci. Kretanje kućnih ljubimaca iz dvorišta, na trijem, u kuhinju, u krevete pokazuje stalan porast udjela kućnih ljubimaca u ljudskim životima i uzajamno sudjelovanje s njima. Kada vlasnici imaju kućne ljubimce, obvezuju se brinuti o njima i njihovim osnovnim potrebama tijekom života. To uključuje pružanje skloništa, sigurnosti, zdravstvene skrbi, prehrane, tjelovježbe, igre i druženje (Johnson, 2011, 30).

Briga o potrebama kućnih ljubimaca znači da će vlasnici vjerojatno biti vrlo blisko uključeni s ljubimcima svakodnevno, a i ljubimci s vlasnikom. Stvara se veza između čovjeka i životinje. Veza koja se razvija između ljubimaca i ljudi može biti vrlo intenzivna, do te mjere da se životinja toliko dobro spozna da vlasnik i obitelj mogu predvidjeti njezino ponašanje. Cijeli proces zvuči nevjerojatno toplo i nejasno. Znanstvenici vole odbaciti ono što je "toplo i nejasno", objasniti stvari numerički ili na načine koji se mogu mjeriti "objektivno". Istraživanja su otkrila da kada vlasnici i obitelj komuniciraju s kućnim ljubimcima, dolazi do oslobađanja

kemikalija koje utječu na naš mozak. Sukladno tomu veza između čovjeka i životinje je i kemijski utemeljen fenomen koji pomaže i životinjama i ljudima (Johnson, 2011, 31).

4. Odnos ljudi i kućnih ljubimaca

Sociološki prikazi ljudskog identiteta, bez opravdanja, općenito zanemaruju značaj odnosa između ljudi i životinja. Odnos ljudi sa životinjama je utjecao na prehranu i način života ljudi od podrijetla *Homo Sapiens*a više od tri stotine tisuća godina (Shilling, 2021, 770).

Većina sociologa i povjesničara koji se bave odnosom ljudi i životinja je uvelike bila pod utjecajem antropoloških radova koji su otkrili da je čovjekova konceptualizacija, klasifikacija i teoretizacija životinja ključna u označavanju ili kodiranju misli o društvu. Što je prvo vidljivo u činjenici da se društvene strukture rutinski proširuju na životinjski svijet. Drugo, društveno se konstruiran životinjski svijet koristi za razrješavanje sukoba, napetosti i kontradikcija. Životinje imaju jedinstvenu poziciju, one nisu ljudi, ali im uvelike slične. Životinje nisu drveće i kamenje, imaju sposobnost predstavljanja razlika i karaktera bilo kojeg društva (Franklin, 1999, 15).

Domet sociologije odnosa između ljudi i životinja je mnogo više od povijesti i filozofije. U modernom dobu odnos između ljudi i životinja je vrlo sporan i konfliktan i kao takav se očituje na brojnim mjestima od stočarstva i prehrambene industrije pa do kućnih ljubimaca, životinja i turizma, životinja i sporta. Za nijednu kulturu životinjski se svijet nikada ne doživljava kao nedjeljiva kategorija, već kao vrsta moralno povijesnog opterećenog polja značenja koje proizlazi iz ljudske potrebe za nametanjem društvenih logika i sukoba sa svijetom prirode, a posebice sa životinjama. Sociologija odnosa ljudi i životinja uključuje i način na koji su životinje društveno prisvojne u nizu modernih ljudski projekata. Korištenje životinja u manipuliranju i uspostavljanju nacionalnog identiteta i građanstva, korištenje životinjskih kategorija kao označitelja okusa, pripadnosti i razlikovanja, ujedno korištenje životinja u okviru moralnih i etičkih rasprava, primjerice u knjigama za djecu (Franklin, 1999, 1-3).

Ljudi i životinje imaju određeni oblik odnosa tisućljećima. Intuitivno, kućni ljubimci dodaju nešto životu svojih vlasnika, poboljšavaju njihove živote, čak i oblikuju živote svojih vlasnika. Mnogo se odraslih osoba može s ljubavlju prisjećati svog omiljenog kućnog ljubimca dok su odrastali, nestašluka kućnog ljubimca, strpljivost ljubimca s ljudskim emocijama, opraštanja i tužanih rasanaka. Mnogi ljudi svog ljubimca smatraju dijelom obitelji: imenuju svog ljubimca, imaju fotografije svog kućnog ljubimca spremljene u svom novčaniku. Postavljaju ljubimaca kao pozadinu na radnoj površini računala, a čak i potpisivaju čestitke imenom svog ljubimca. Kućni ljubimci dio su onoga što su ljudi postali. Ljubimac je dio obitelji

i prirodno je željeti osigurati ljubimcu svu skrb i brigu na najbolji mogući način (Davis, 2011, 7).

Tijekom dvadesetog stoljeća ljudi su pokazali spremnost na antropomorfiziranje svojih kućnih ljubimaca, ljudi ih sve više gledaju i liječe kao ljude. Ljubimcima se dopušta spavanje u krevetima vlasnika, oblači ih se u odjeću, tepa im se baš kao što se tepa malim bebama. Vlasnici su zabrinuti za tugu ljubimaca kad oni rade, a ljubimci ostaju sami u kući. Neki odnosi prema ljubimcima nadilaze razinu antropomorfiziranja, neki su nad ljudski odnosi. Vlasnici često od svojih kućnih ljubimaca zahtijevaju da oni predstavljaju idealizirane realizacijske kvalitete koje ne nalazimo u odnosima s ljudima. Promjena u odnosima s ljubimcima nudi očekivanja za ljubimce, ali i razočaranja ako takve odnose vlasnici ne pronađu u obitelji, prijateljima ili partnerima (Arluke, 2010, 35).

Kućni ljubimci su često antropomorfizirani, zato što je njihova interakcija uvelike približena ljudima. Ukoliko takva interakcija zauzima mjesto ljudske interakcije, životinje onda zauzimaju mjesta ljudi i postaju surogati. U određenoj mjeri gotovo sve interakcije s kućnim ljubimcima uključuju neki antropomorfizam, i može se na neki način protumačiti kao surogat za ljudske odnose. Razlike među odnosima su u stupnju u kojem se životinje tretiraju kao ljudi i koriste kao zamjena za ljude. Uočen je širok raspon mogućnosti u svakodnevnom životu, ali još ne postoji prikladna vaga za procjenu stupnja antropomorfizma u određenim okolnostima (Veevers, 1985, 19).

Još jedan pokazatelj u kojoj se mjeri na kućne ljubimce može gledati kao na ljude očituje se u razrađenim ceremonijama koje mogu obilježiti njihovu smrt. Ljudi tuguju za svojim kućnim ljubimcima na sličan način kao što tuguju za smrću dragih prijatelja (Shirley i Mercier prema Veevers, 1985, 20).

Smrt kućne životinje odnosno kućnog ljubimca može izazvati tugu koja je jednako intenzivna kao i ona nastala nakon gubitka ostalih članova obitelji, ljudi. Ova intenzivna tuga remeti živote članova obitelji i dezorganizira uobičajeno obiteljsko funkcioniranje. Sve je veća spoznaja da tuga nakon smrti kućni ljubimaca može biti dovoljno ozbiljna da zahtijeva stručnu podršku. Priroda i opseg obiteljskih reakcija na tugovanje mogu zahtijevati pomoć u vrijeme anticipacijske tuge, kao što je odluka o eutanaziji, kao i u trenutku smrti ili čak kasnije. Savjetovanje može biti potrebna do jedne godine zbog specifičnih činjenica u određenoj situaciji. Ožalošćeni članovi obitelji su ranjivi kako psihički tako i fizički. Savjetovanište pruža ožalošćenim obiteljima potporu koju društvo općenito ne pruža (Carmack, 1985, 160).

Antropomorfizam je vidljiv kod davanja ljudskih imena svojim kućnim ljubimcima, kroz pričanje s kućnim ljubimcima, kroz slavljenje rođendana kućnih ljubimaca ili pak držanje slika kućnih ljubimaca u novčanicima i slično. Vlasnik može s kućnim ljubimcem obavljati mnoge aktivnosti koje također obavlja s ljudima i prijateljima. Primjerice razgovaranje, jedenje, spavanje, opuštanje, šetanje i slično. Uloga prijatelja posebno je važna za osobe koje nemaju uopće ljudske prijatelje ili nemaju mnogo ljudskih prijatelja. Vjerojatnije je da će životinje kao prijatelje tražiti osobe koji nemaju dobro razvijene društvene mreže. Ako se osoba snažno poistovjeti sa kućnom ljubimcem, onda su ljubimci "čuvari bogatstva" usporedivi sa supružnikom ili djetetom. Ukoliko se ozlijedi ljubimac ili se prijete smrću ljubimca vlasnika to je jednako ozlijedi ili prijete sami vlasnika. Dramatično prikazan fiktivni primjer za to je u filmu i u knjizi "Kum" Maria Puza u kojem se daje ponuda jednom od članova mafije, a ponuda ne smije biti odbijena. Na kraju odbijena ponuda rezultira odsječenom glavom konja. Što je izravna prijete člana mafije da je i on sljedeći koji će biti mrtav, a ko ne pristane na dobivenu ponudu. Kućni ljubimci mogu postati izravne mete zlostavljanja s namjerom da se vlasnik prouzroči kao posrednik boli. Prijete koju treba preuzeti kućni ljubimac može postati važna sila za društvenu kontrolu ili pokušaj društvene kontrole. Nasilje usmjereno na životinje može pružiti alternativu usporedivom nasilju nad ljudima. Međutim, postoji i brojni dokazi koji dokazuju kako upravo nasilje nad životinjama može biti preteča nasilja nad ljudima (Veevers, 1985, 20, 21, 25).

Kućni se ljubimci veoma često uzdižu zbog svoje ljubavi koja je bezuvjetna. Neki smatraju da je i razlog kupnje kućnog ljubimca želja da se osjeti ta bezuvjetna vrsta ljubavi. Ljubimci se nikada ne žale na kašnjenje vlasnika s posla, izostanak šetnje i slično, što je ključno u idiličnom odnosu vlasnika i kućnih ljubimaca. Savršena je ljubav između vlasnika i kućnih ljubimaca jednosmjerna jer vlasnici stavljaju vlastite uvjete za taj idiličan odnos, nametanje financijski, fizičkih, emocionalnih i vremenskih ograničenja na ono što njihovi kućni ljubimci mogu od njih očekivati. Uvjerenje da kućni ljubimci mogu biti vrsta suputnika koji su savršeni ustrajati će u zapadnom modernom društvu još dugu niz godina jer će ljudski odnosi nastaviti proizvoditi nezadovoljstva i poteškoće. U tim okolnostima lakše je pronaći zadovoljstvo u odnosima izvan ljudske vrste. Životinje su oduvijek bile simbol nade i napretka. Kontakt sa životinjama ljudima pruža bolji osjećaj, pomaže im u oboljenjima bilo fizičkim bilo mentalnim (Arluke, 2010, 36, 37).

Primjerice jahanje konja pomaže osobama oboljelim od autizma i slično. Ujedno je i jedna od prevencija nasilja mladih zapravo treniranje psa. Djeca i mladi trenirajući psa se uče biti osjećajni, strpljivi što dovodi do smanjenog rizika za nasilno ponašanje. Odnosi sa

životinjama nam omogućavaju da zamislimo što bi moglo biti, postojati, bilo da sanjamo o savršenom prijatelju ili pak savršenom društvu. Ljudi kao što imaju razvijene stereotipe o drugim ljudima, tako imaju i razvijene stereotipe o životinjama. Tako su psi odani, mačići slatki, svinje pohlepne, lavovi plemeniti... Neki od stereotipa se temelje na mitologiji, a neki su pretjerivanje stvarnosti. Ključno je da se stereotipi o životinjama mijenjaju. Primjerice pitbull je nekada davno bio jedan od najobožavaniji pasa, no u današnje vrijeme se smatra isključivo opasnim, nepoželjnim psom, posebice u Americi, a jedan od razloga jest što su njihovi vlasnici Latinoamerikanci i vrlo često su upleteni u mafiju. Upravo se tu vidi prenošenje stereotipa s ljudi na životinje, jer upravo se članovi mafije smatraju opasnim, baš kao i njihovi psi (Arluke, 2010, 38).

Kućni ljubimci su posvuda. U domovima ljudi postoji veliki broj kućnih ljubimaca; psi, mačke, ribe, zečevi, zmije, majmuni... Politička ekonomija svake države uključuje industriju usluga vrijednu nekoliko milijardi koja pruža veterinarsku skrb. Posjedovanje kućnog ljubimca produžuje život i smanjuje krvni tlak ljudima. Kućni ljubimci predstavljaju izgovor za vježbanje i služe kao poticaj za upoznavanje drugih ljudi. Pomažu djeci u učenju nježnosti i odgovornosti, ali služe i kao pomoć mladim parovima da se pripreme za buduću ulogu roditeljstva. Kućni ljubimci pomažu ljudima da se nose s gubitkom i smrti voljenih osoba. Koriste se u brojnim psihoterapijama i terapijama obitelji (Shell, 2016, 121).

Način na koji žive ljudi sada u 21. stoljeću mnogostruko se promijenio s obzirom na život ljudi u 20. stoljeću. Ljudi većinski više ne žive svoje živote u multigeneracijskom domu, ljudi se sele, konstantno mijenjaju životne interese te se sve više odvaja od obitelji ili zajednice, a sve više povezuju s kućnim ljubimcima. Iako kućni ljubimci žive sa svojim vlasnicima njihovi uvjeti življenja moraju biti zadovoljavajući. Pod uvjete življenja ubrajaju se: odgovarajuća hrana, vježbanje, mentalna stimulacija - ljudi trebaju odlučiti kojeg kućnog ljubimca žele imati, odnosno mogu imati. Budući vlasnici kućnih ljubimca bi se trebali zapitati mogu li pružiti ispunjen život određenom kućnom ljubimcu, bilo to mačka, pas, ptica... Vlasnici kućnih ljubimaca ne mogu promijeniti osnovne karakteristike životinja. Vlasnici kućnih ljubimaca moraju osigurati ono što njihov ljubimac treba, bez obzira je li to prikladno ili ne. Zahtjevi se kućnog ljubimca određuju prema vrsti, dobi i osobnosti ljubimca. Kada vlasnici odaberu kućnog ljubimca onda su dužni i pružiti što mu treba. Kada vlasnici i njihove obitelji prekrše obećanje, njihov ljubimac postaje teret zajednici. U zamjenu za doživotnu posvećenost svom ljubimcu, vlasnici ili pak obitelji dobivaju društvo, zabavu i bezuvjetnu odanost. Društvo, zabava, bezuvjetna odanost može biti samo početak doprinosa kućnog ljubimca osobnoj i

obiteljskoj sreći. Doista, kućni ljubimci stvaraju najtrajnije veze koje neki ljudi imaju (Frischmann, 2009, 22, 23).

Stavovi o statusu životinja ovise o društvenim, ekonomskim i političkim snagama. Društvene, ekonomske i političke snage stvaraju napetost među poduzećima, znanstvenicima, kulturom institucija i potrošačima. Stavovi ljudi o životinjama i kućnim ljubimcima razlikuju se ovisno o zemlji i kontinent na kojem žive i njihovim okolnostima. Stavovi u predgrađu Sydneya u Australiji razlikuju se od sugrađana po stanici za ovce i radikalno se razlikuju od onih odraslih na ulicama Jaipura u Indiji. Lokacija i ekonomski status dvije su točke koje određuju perspektivu. Ostali faktori uključuju kulturu, iskustva iz djetinjstva i postavlja li vas posao u svakodnevni kontakt sa životinjama. Sociološke studije potvrđuju da kućni ljubimci posvuda igraju značajnu ulogu u ljudskim životima. Mnogi ljudi su danas zabrinuti za dobrobit životinja. Ne samo da je liječenje važno za kućne ljubimce već i odnos prema tuđim ljubimcima. Pravilna njega stoke, osiguravajući da životinje ne vode život ili smrt u patnji, važno je za mnoge ljude. Organizacije za zaštitu životinja najčešće dodiruju živote lokalno (Frischmann, 2009, 225, 226, 232).

Promatrajući vezu između ljudi i ljubimaca u odnosu na emocije, jasno je kako ljudi i kućni ljubimci mogu imati koristi od ove interakcije. Većina kućnih ljubimaca pruža bezuvjetnu ljubav. Mahanje repom i drugi pozdravi kada vlasnici dođu kući uvelike im mogu pomoći da počnu zaboravljati stresan dan i živjeti u trenutku pozdrava. Izražavajući svoju čistu radost što nas vide, ljubimci pomažu da se ljudi osjećaju sretnije. Kućni ljubimci ne troše svoje vrijeme ili energiju brinući se o stvarima u prošlosti ili razmišljanjima o stvarima koje bi se mogle dogoditi u budućnosti. Njihova je radost za trenutak, i izražavaju je u potpunosti. Zapravo, često koriste cijelo tijelo kako bi pokazali svoju sreću. U svakodnevnom životu ljudi prečesto ostaju zarobljeni bolom i žaljenjem za prošlošću ili brigom za budućnost. Već u ranoj dobi ljude se uči da je nepristojno izražavati se slobodno i potpuno. Ipak, kada se suoče s veselim ljubimcem imaju dopuštenje za korištenje viših glasova i za odgovaranje ljubimcima, koristeći načine koje bi većini ljudi bilo neugodno upotrijebiti u pozdravljanju druge osobe (Johnson, 2011, 33).

Za neke ljude jedina igra u životu može biti igranje s kućnim ljubimcima. Kućni ljubimci odavno su prepoznati kao "društveni lubrikanti" (social lubricants). Kada ljudi hodaju ulicom u pratnji psa, vjerojatnije je da će i biti gledani blagonaklono i da će s njima razgovarati prolaznici. Ovo saznanje održalo se i među ljudima u invalidskim kolicima. Prisutnost psa bila je povezana s mnogo pozitivnijim odgovorima drugih ljudi. Kućni ljubimac daje ljudima opuštenu temu za razgovor. Ljudima je nekada lakše podijeliti informacije o svom ljubimcu

nego o sebi, osobito pri prvom susretu s ljudima ili u razgovoru s nepoznatim osobama. Vlasnici kućnih ljubimaca vole pričati o svojim ljubimcima. Kućni ljubimci mogu biti posrednici o kojima ljudi uživaju razgovarati zajedno. U krugovima šetača pasa općenito je poznato da ljudi zastaju kako bi razgovarali o njihovim psima, ali vjerojatno ne znaju ništa jedni o drugima (Johnson, 2011, 33, 34).

Kućni ljubimci mogu zadovoljiti ljudsku potrebu za fizičkim kontaktom bez straha od povezivanja s drugim ljudskim bićima. Istraživači su prepoznali i otkrili važnost kućnih ljubimaca za obitelji te za fizičko i emocionalno zdravlje. Polje proučavanja odnosa među ljudima i kućnih ljubimaca poznato je kao veza između čovjeka i kućnih životinja. Kućni ljubimci su veoma važni za sastav obitelji, a pritom su i veoma važni za strukturu obitelji. Kućni ljubimci mogu pružiti uvid kako je obitelj organizirana ili pak neorganizirana. Kućni ljubimci mogu uvelike biti od pomoći obiteljskim terapeutima u njihovom radu, stoga obiteljski terapeuti uvelike trebaju skrenuti pozornost i na njih kao i na članove obitelji. Obiteljski terapeuti trebaju shvatiti važnost kućnih ljubimaca i moraju biti svjesni da su kućni ljubimci važni članovi obitelji (Ottney Cain, 1985, 6, 10).

Interakcija s kućnim ljubimcima može poslužiti za promjenu prirode interakcije s drugim ljudima. Jedna od funkcija kućnih ljubimaca je društveni lubrikant, koji povećava kvantitetu i kvalitetu društvenih interakcija. Nekoliko procesa može pridonijeti povećanju društvenosti. Kako bi došlo do društvene interakcije jedna osoba treba privući pozornost drugoj osobi. Kućni ljubimac upravo svojim vlasnicima povećava društvenu vidljivost i uočljivost. Neke životinje tu funkciju obavljaju bolje od drugih životinja. Često je i ustaljeno mišljenje da je osoba s kućnim ljubimcem nekako ljepša od onoga tko ne voli životinje. Ljubav prema djeci i ljubav prema životinjama povezane su sa širokim rasponima pozitivnih atributa. Društvenost uključuje znatnu količinu malih razgovora, koji je cilj sam po sebi, a ne sredstvo prenošenja informacija. Životinja, poput neobičnog umjetničkog predmeta, može biti fokus interesa i predmet neobaveznog razgovora. Kućni ljubimac može biti gotovo najneutralniji predmet razgovora. Prisutnost kućnog ljubimca privlači pažnju na osobu, predisponira promatrača da pozitivno odgovori na njega ili nju, a zatim pruža priliku za siguran i neutralan komentar stoga služi kao idealan katalizator za početne kontakte. Kućni ljubimci ne samo da ljudima pružaju nešto o čemu mogu razgovarati, već također nešto za gledati i igrati se. Za neke osobe, kao što su uzgajivači ili treneri, poslovni kontakti postaju njihov glavni izvor društvenih kontakata (Veevers, 1985, 15, 16).

Druženje je najistraživaniji aspekt zdravstvenih dobrobiti kućnih ljubimaca. Druženje koje pruža kućni ljubimac često dovodi do smanjenja usamljenosti i poboljšanja u psihološkom i fiziološkom statusu. Prisutnost kućnog ljubimca osigurava "društvenost" koja povećava kontakte s drugima koji su posebno važni za pojedince kojima nedostaje podrška obitelji ili bliskih prijatelja. Svi zdravstveni djelatnici trebali bi uključiti pitanja koja se tiču vlasništva kućnih ljubimaca u svojim početnim procjenama pacijenata. Ovo je posebno važno za hospitaliziranog ili institucionaliziranog bolesnika. Briga za kućnog ljubimca kada je vlasnik invalid često je izvor tjeskobe za pacijenta i ne treba ju zanemariti. Kućni ljubimci mogu pomoći ljudima koji su izgubili kontakt s drugima. Jednom kada se uspostavi kontakt sa životinjom, lakše je stupiti u odnos s drugim ljudima. Ljudi imaju posebne vrste veza sa životinjama. Neosuđujući karakter reakcija životinja i nesposobnost životinje da se cjenka za ljubav, čine odnose s kućnim ljubimcima manje prijetećim od odnosa s ljudima. Briga za kućnog ljubimca može promicati zdravlje dajući ljudima odgovornost, pružanje vremenske orijentacije i promicanje zanimljivih i raznolikih stilova života. Briga za kućnog ljubimca daje osjećaj da je vlasnik potreban i vrijednost sličnu onoj koja se dobiva brigom za druge ljude. Preuzimanje odgovornosti za kućnog ljubimca može biti posebno važno za pacijente čije su aktivnosti ograničene zbog kroničnih bolesti, invaliditeta ili društvene izolacije (Friedmann, Thomas, 1985, 198).

Briga za kućnog ljubimca često olakšava njegu vlastitog jastva. Potrebe za održavanjem zdravlja voljenog ljubimca koristi se kao poticaj za održavanje zdravih životnih uvjeta za vlasnike kućnih ljubimaca. Svaki čimbenik koji smanjuje ili sprječava anksioznost i depresiju vjerojatno će imati pozitivne učinke na zdravlje. Učinci mogu biti očigledni kao smanjena incidencija ili usporeno napredovanje širokog spektra kroničnih bolesti uključujući koronarnu bolest srca, dijabetesa, ali i ostalih bolesti. Kućni ljubimci mogu smanjiti depresiju, tjeskobu, i uzbuđenje simpatičkog živčanog sustava. Dodirivanjem životinje smanjuje se anksioznost pojedinca i fiziološko uzbuđenje i može imati važne zdravstvene učinke. Institucionalizirano i kronično bolesni pacijenti igranjem s kućnim ljubimcima mogu dovesti do poboljšane pažnje prema svojoj okolini i povećanja socijalizacije. Kućni ljubimci svojim vlasnicima pomažu u održavanju redovitog programa vježbanja. Izlazak kako bi se vježbali kućni ljubimci često dovodi do kontakata s drugim ljudima. Što je vrlo važno za one ljude koji su usamljeni, depresivni ili su smanjili fiziološko funkcioniranje (Friedmann, Thomas, 1985, 199).

Kućni ljubimac je osebujan član obitelji on je u različitom vremenu vječno dijete, ljupko, razigrano, upada u nevolje, a u drugim slučajevima pruža majčinsku emocionalnu

toplinu, "netko" kod koga ljudi mogu otići i sigurno primiti topli emocionalni odgovor, smirenje negativnih osjećaja; obiteljski pas ujedno može preuzeti i ulogu oca kao psa čuvara obitelji. Kao bilo koji simbol tako i obiteljski ljubimac može živjeti vlastitim životom u negativnom načinu, upijanjem iskrenih obiteljskih emocija koje treba usmjeriti prema ljudskoj obitelji. Kada emocionalni život obitelji postaje previše ograničen, može postati previše lako osloniti se na obiteljskog ljubimca za izražavanje vlastitog osjećaja privrženosti (Rochberg-Halton, 1985, 188).

Ljudi se zatim posvete održavanju otvorenih ljudskih kanala komunikacije usmjerenih na kućnog ljubimca, a ne na druge ljude. Kao što može poslužiti i televizija kao surogat za osobnu komunikaciju to može biti i kućni ljubimac. Kućni ljubimac nadalje može poslužiti kao privremeni terapeut, vrsta simbola preko kojeg se rješavaju obiteljski problemi koji zatim mogu biti preusmjereni unutar samog obiteljskog konteksta. Kroz samodijaloge se i to omogućuje, čovjek može eksternalizirati svoje emocije i razmišljati o problemima o kojima treba razmišljati i rješavati ih (Rochberg-Halton, 1985, 189).

Kućni ljubimci su pozitivno povezani s nekim oblicima društvenog kontakta i interakcije, s drugim vlasnicima kućnih ljubimaca, susjedima i široj lokalnoj zajednici. Vlasnici kućnih ljubimaca više percipiraju prijateljsku razmjenu ili neformalni pozdravi unutar njihovog predgrađa negoli oni koji nisu vlasnici kućnih ljubimaca. Među vlasnicima pasa, više od polovice navelo je da su stigli upoznati ljude unutar svoje podzemne mreže kao rezultat njihovog ljubimca, a više od četiri petine razgovara s drugim vlasnicima kućnih ljubimaca kada šecu svog psa. Postoje prakse promicanja zdravlja, jasne sinergije između intervencija koje promiču hodanje pasa kao kanala za ljudsku tjelesnu aktivnost i potencijalnu ulogu pasa kao olakšavatelja društvene interakcije i interakcije zajednice. Vlasnici kućnih ljubimaca znatno manje govore da im je općenito teško upoznati ljude u usporedbi s onima koji nemaju kućne ljubimce. Vlasnici kućnih ljubimaca u prosjeku imaju viši rezultat na ukupnom reciprocitetu razmjera sa svojim susjedima odnosno kućni ljubimci mogu poslužiti kao katalizator za šire recipročne odnose između susjeda (Wood, Giles-Corti, Bulsara, 2005, 1168).

Zajednice u društvu su zabrinute i za dobrobit onih koji nisu vlasnici kućnih ljubimaca jednako kao i za one koji imaju kućne ljubimce. Sukladno tome, gradovi i države moraju slijediti zdravstvene i sigurnosne propise. Vlasnici kućnih ljubimaca vežu kućne ljubimce koji se pojavljuju u javnosti, kontroliraju ponašanje kućnih ljubimaca na javnim mjestima, primjerice u parkovima. Neke zajednice ograničavaju posjedovanje neobičnih kućnih ljubimaca. Neke zajednice također ograničavaju broj kućnih ljubimaca. Razlog ograničavanja

je upravo zbog pojedinih ekstremnih slučajeva koji drže velike količine mačaka, zečeva ili drugih životinja u svojim domovima. Većina gradskih i gradskih zdravstvenih propisa zabranjuje kućne ljubimce u restoranima. Lokalni propisi o buci primjenjuju se na lavež pasa. S brojem neželjenih kućnih ljubimaca na dosad neviđenim razinama, zajednica vlade i mnoge privatne organizacije koriste iznenađujuće količine sredstva koja bi se mogla usmjeriti u rješavanje drugih društvenih problema. Shvaćajući da je posjedovanja kućnog ljubimca privilegija, vlasnici kućnih ljubimaca pokazuju brigu za vlastitu zajednicu i ujedno poštuju svoje kućne ljubimce. Kućni ljubimci mogu uvelike biti prijatelji ljudima, ali ljubimci bez nadzora mogu biti velika šteta za ekosustav (Frischmann, 2009, 23, 24).

5. Istraživanja o kućnim ljubimcima

U rješavanju problema u društvu, ekološki, društvenih ili ostalih potrebno je i uzeti u obzir životinje. Sukladno tomu, u svijetlu velikog utjecaja životinja na kulturu i njihove brojne uloge u društvu, izostavljanje životinja iz socioloških analiza daje nepotpunu sliku društvenog svijeta. Razumijevanje uloga životinja može pružiti širu sliku društvenih problema. Istraživanja koja uključuju životinje rasvjetljuju pojedine društvene probleme i procese (Irvine, 2008, 1966).

Prema teoriji privrženosti opće dobro pojedinaca determinirano je njihovim odnosima s drugim osobama, ali novija istraživanja ne ispituju samo odnose s drugim pripadnicima ljudske vrste već i kućnim ljubimcima. Brojne studije ukazuju na činjenicu kako mnogi ljudi kućne ljubimce, a posebice pse smatraju članovima obitelji. Ujedno nalazi upućuju na to da kućni ljubimci doprinose kako fizičkom tako i psihičkom zdravlju pojedinaca i blagostanja. U nekim slučajevima veza između kućnih ljubimaca i ljudska privrženost njima zamjenjuje veze s drugim ljudima i smanjuje privrženost prema drugim ljudima, dok s druge strane nekima služi kao povećanje veza s drugim ljudima, povećavajući društveni kontakt, društvenu interakciju kao takvu (Ombla, 2012, 59, 72).

Kućni ljubimci mogu imati i pozitivne i negativne učinke na ljudsko zdravlje. Znanstvene studije dokazuju da kućni ljubimci pružaju mjerljive dobrobiti za fizičko i emocionalno zdravlje. Kućni ljubimci međutim i unose bolest u dom. To se posebno odnosi na slobodne ili egzotične kućne ljubimce. Dom u kojem žive kućni ljubimci brže se prlja i nakuplja prašinu nego dom koji nema kućne ljubimce. Većina vlasnika kućnih ljubimaca govore kako ih kućni ljubimci opuštaju i zabavljaju, a ne shvaćaju da brojni znanstveni dokazi pokazuju kako kućni ljubimci ublažavaju stres i bolesti povezane sa stresom. Kućni ljubimci mogu djeci pomoći u razvoju osjećaja neovisnosti kroz igru i istraživanje. Ljubimci djeci mogu pomoći da se osjećaju manje usamljeno u teškim trenucima. Za starije osobe kućni ljubimci predstavljaju važan način druženja, posebno za oni koji su izgubili prijatelje ili članove obitelji. Kućni ljubimci također imaju važnu ulogu identiteta za ljude čiji su se životi vrtjeli oko njihovog supružnika ili profesije. Osim toga, životinje djeluju motivirajuće. Mnogi medicinski stručnjaci potvrđuju da se ljudi koji imaju kućne ljubimce potrudite da brže ozdrave (Frischmann, 2009, 128-130).

Kućni ljubimci ujedno mogu prenositi i zarazne bolesti. U danima u kojem ima antibakterijskih maramica i čestih posjeta veterinaru, ljudi se iznenade kad se bolest pojavi.

Smanjene šanse za zarazu su ako vlasnici i članovi njihove obitelji redovito peru ruke nakon mažanje kućnog ljubimca, te ako redovito čiste za svojim kućnim ljubimcima. Neki su ljudi izloženiji od drugih, primjerice osobe mlađe od 5 godina, kronični bolesnici, osobe s presađenim organima itd. Paraziti, gljivice, bakterije mogu se širiti s ljubimca na ljubimca s ljubimca na osobu. Ispravno pregledan kućni ljubimac može donijeti više koristi nego štete. Kućni ljubimci su divni prijatelji, a održavanje čistoće doma ključno je za dug i sretan zajednički život (Frischmann, 2009, 144).

Kućni su ljubimci priznati kao nadomjestak za obitelj, djecu, partnere, prijatelje, ali služe veoma dobro za funkcionalno zdravlje i blagostanje pojedinaca. Od 1980-ih pa nadalje niz medicinskih istraživanja pokazala su niz dobrobiti posjedovanja kućnih ljubimaca, ali dva najvažnija otkrića jesu da kućni ljubimci smanjuju depresiju i uvelike pomažu u oporavku od srčanih bolesti. Upravo oporavak od srčanih bolesti i smanjenje depresije je uvelike povezano sa smanjenjem stresa kao rezultat privrženosti kućnim ljubimcima. Budući da su rastuće razine stresa središnje povezane s društvenim uvjetima kasne moderne, a budući da je stres pak povezan s toliko mnogo bolesti i povećanjem proračuna za zdravstvo, nije iznenađujuće da držanje kućnih ljubimaca kao relativno jeftina intervencija u kući shvaćena tako ozbiljno (Franklin, 1999, 101).

Medijski izvještaji o sposobnosti kućnih ljubimaca za snižavanje krvnog tlaka su često jako napuhani i krivo predstavljaju stvarno istraživanje. Iako kućni ljubimci mogu biti važan dodatak lijeku terapije, osoba s visokim krvnim pritiskom nikada ne treba misliti kako je ljubimac zamjena za propisani lijek. Kućni ljubimac može povećati nečiju sposobnost suočavanja sa stresom, nije točno reći jednostavno da kućni ljubimci snižavaju krvni pritisak. Dokazi o tome kako kućni ljubimci utječu na krvni tlak ljudi, sugerira da ljudi koji uživaju u životinjama, a posebno oni koji imaju malo društvenih kontakata, kućni ljubimci mogu biti zdrav užitak (Allen, 2003, 239).

Nekoliko epidemioloških i eksperimentalnih studija pokazalo je da imati kućnog ljubimca, mačku ili psa može imati značajne kardiovaskularne koristi. Iako ideja da kućni ljubimac može služiti kao društvena podrška nekim ljudima izgledati neobično, vlasnici kućnih ljubimaca razgovaraju sa svojim ljubimcima i povjeravaju im se i opisuju ih kao važne prijatelje. Kućni se ljubimci za razliku od ljudskih prijatelja, percipiraju kao neosuđujući, oni su idealni kandidati za psihološke intervencije usmjerene na povećanje socijalne podrške pojedinaca (Allen, 2003, 239).

Kućni ljubimci pružaju značenje i svrhu, vlasnici kućnih ljubimaca perspektive ljudi s graničnim poremećajem osobnosti kvalitativna studija u kojoj su svi sudionici potvrdili kao im kućni ljubimci doprinose kvaliteti života, te da im pružaju osjećaj ugone, užitka i ljubavi. Sudionici su većinski ili već imali kućne ljubimce ili su odrastali u okruženju s kućnim ljubimcima što je pozitivno utjecalo na njihovu odluku posjedovanja trenutnog ljubimca. Sudionici su pronašli smisao u druženju sa svojim kućnim ljubimcima i istaknuli da je jedna od najvećih prednosti posjedovanja kućnog ljubimca to da je on njihov prijatelj. Hannah je objasnila: “Mislim da je istina da je pas čovjekov najbolji prijatelj, zato što udobnost i društvo koje pruža pas je nevjerojatno.“ Nekim sudionicima je upravo dobro došla odgovornost koju su imali za kućne ljubimce. Odgovornost im je omogućavala svakodnevnu životnu rutinu; čak i onda kad im se nije dalo primjerice ustati iz kreveta. Svi su sudionici svoje osjećaje opisali kao određenu vrstu emocija koju gaje prema svojim kućnim ljubimcima. Neki se osjećaju potpunije, za neke je njihov pas njihov najbolji prijatelj, neki su ga smatrali svojim članom obitelji i slično. Sudionici su ujedno izjavili kako njihovi ljubimci razumiju njihove emocije na način koji je drugim ljudima neshvatljiv, te neki sudionici čak više preferiraju životinje nego ljude (Hayden-Evans, Milbourn, Netto, 2018, 4, 5).

Svi su sudionici naveli kako su uz pomoć svojih kućnih ljubimaca razvili dobre društvene odnose s drugim ljudima. Šetajući kućne ljubimce upoznavali su druge ljude. Nekolicina sudionika se koristila društvenim mrežama pomoću kojih su razmjenjivali fotografije svojih kućnih ljubimaca, ali to nije pridonijelo dubljim društvenim odnosima, ali su uživali u razmjenjivanju fotografija i komentarima. Za neke sudionike posjedovanje kućnih ljubimaca je pojačalo njihove već postojeće prijateljske veze. Za jednu od sudionica posjedovanje kućnog ljubimca značilo i kraj postojećeg prijateljstva jer njezina prijateljica nije voljela mačke, a ona je imala mačku kao kućnog ljubimca. Uz navedene prednosti, neki sudionici su istaknuli i financijske poteškoće, ali bez obzira na njih prevagnule su koristi koje kućni ljubimci nude, primjerice bolje povezivanje s društvenom zajednicom, volontiranje... Kućni ljubimci doprinose i mentalnom zdravlju njihovih vlasnika, pružaju im osjećaj radosti, a ne umrtljivaju ih kao lijekovi, smanjuju vjerojatnost počinjavanja rizičnog ponašanja. Primjerice Lara: “Mislim da bih davno počinila samoubojstvo da nemam psa“ (Hayden-Evans, Milbourn, Netto, 2018, 6, 7).

Ujedno kućni ljubimci djeluju izrazito pozitivno i kod ljudi starije životne dobi što potvrđuje navedena studija. Kvalitativna studija “Zašto dijelim svoj život s Gluciom? Životni pristup objašnjavanja motivacija vlasnika kućnih ljubimaca u kasnoj odrasloj dobi“ objašnjava

vrste motivacija koje prevladavaju kod vlasnika starije životne dobi. Prilikom intervjuiranja svih sudionika, svi sudionici su iskazali razumijevanje za brigu o vlastitim kućnim ljubimcima i iskazivanje ljubavi prema svojim kućnim ljubimcima. Spomenuli su razlog samoopredjeljenja za svoje kućne ljubimce, a to je intrinzična motivacija, odnosno njihova naklonost, empatija i ljubav prema vlastitim kućnim ljubimcima. Kod većine sudionika ljubav prema kućnim ljubimcima se razvila već u početnim fazama života, a većinski je razlog bio što su njihovi roditelji imali kućne ljubimce te su i sami bili s njima u kontaktu i asocijali ih na pozitivne stvari poput igre, zabave i avanture. Sudionici su ujedno i naglašavali i empatiju prema psima, posebice psima lualicama, koje sudionici žale. Ujedno izuzev intrinzične motivacije, kod sudionika je prisutna i ekstrinzična motivacija (Reyes Uribe, 2020, 94).

Ekstrinzična se motivacija ističe u dobrobiti prema vlasniku, primjerice tjelesnoj aktivnosti vlasnika. Vlasnici kućnih ljubimaca, posebice pasa moraju šetati pse, a šetajući ih ujedno i zadovoljavaju svoju fizičku dobrobit i zadržavaju svoju tjelesnu aktivnost. Vlasnici šetaju pse i onda kad im se neda, a da nemaju psa vrlo vjerojatno se i ne bi otišli prošetati. Životni prijelaz osoba starije životne dobi, odlazak u mirovinu i slično rezultira smanjenjem društvenih mreža. Smanjuje se mogućnost druženja s prijateljima i rođacima jer je jedan dio njih umro, a djeca su odrasla te žive svoj život, dolazeći im u posjete. Upravo studije ukazuju kako kućni ljubimci starijim osobama pružaju mogućnost zadovoljavanja potreba poput povezanosti i pripadnosti. Nekim je sudionicima kućni ljubimac bio utjeha nakon smrti njihovih partnera. Nekoliko je sudionika isticalo i probleme vlasništva kućnih ljubimaca u okolini koja ne podržava kućne ljubimce. Jednu je od sudionica njezina prijateljica kritizirala da je previše okupirana sa svojim psom i da mu daje veliku pažnju (Reyes Uribe, 2020, 95).

Drugog sudionika su susjedi kritizirali koliko troši na svog kućnog ljubimca, a također jedan se sudionik žalio kako je kafić gdje može sjesti sa svojim kućnim ljubimcem predaleko, te ako je ružno vrijeme mora ići s taksijem, a u taksiju su zabranjeni kućni ljubimci. Sudionici su istaknuli važnost neverbalne komunikacije sa svojim kućnim ljubimcima. Komunikacija s psom vlasnicima pruža osjećaj sigurnosti i podrške. Jedan od sudionika je čuvši preko noći svoga psa i njegovu nervozu i konstantno pogledavanje psa prema prozoru vidio da mu netko pokušava ukrasti automobil. Sudionici ističu i ponašanje ljubimaca u krugu ljudi, uzimaju u obzir ako se psi u nečijoj nazočnosti osjećaju uznemireno, laju omogućava im procjenjivanje namjera i osobnosti drugih ljudi. Većina sudionika u starijoj životnoj dobi se mnogo više posvećuje kućnim ljubimcima i njihovim potrebama nego što su to činili prije, čak su i strpljiviji nego šta su nekad bili (Reyes Uribe, 2020, 96, 97).

Istraživanje “Od krznene bebe do pileta magneta: sociološki pogled na pse i njihove ljude“ pokazuje kako su sudionici koristili svoje pse za druženje s drugim ljudima, ali kao i faktor motivacije u svakodnevnim ulogama. Sudionici su uvelike iskazivali zadovoljstvo u razgovoru s drugim vlasnicima pasa. Neki sudionici su rekli kako imaju i prijatelje koji su također vlasnici pasa, ali su im prijatelji primjerice samo u parkovima za pse. Ujedno vlasnici pasa, maze i stavljaju u naručje ne samo svoje pse već i pse od drugih vlasnika. Vlasnici se pasa uvelike vole družiti s drugim vlasnicima pasa. Razlog tomu je što vrlo često dijele ista iskustva sa svojim kućnim ljubimcima, ali i zato što razumiju jedni druge. Psi također potiču interakciju između vlasnika pasa i onih koji vole pse. Sudionici su svoje pse opisali kao jednu od glavnih motivacija da izađu van, ali i kao jedna od motivacija za druženje s drugim ljudima. Vlasnici imaju često potrebu za humaniziranjem svojih pasa. Humaniziraju ih kroz razgovor s njima, pričajući im, ali i kroz imena kojima im daju. Velik broj pasa ima imena koja su prije povezana s ljudima, negoli sa životinjama. Vlasnici humaniziraju svoje pse koristeći dječji govor i govoreći o psima kao svojoj djeci i ujedno tretiranju pasa kao njihovo dijete. Vlasnici humaniziraju svoje pse i kroz igru, većina vlasnika se ne igra pasivno sa svojim psima, primjerice da im bace lopticu, već se igraju aktivno. Primjerice hrvaju se s ljubimcima na podu, povlače konop... Vlasnici uživaju u fizičkim, psihičkim i emocionalno bliskim odnosima sa svojim psima. Mnogim su vlasnicima njihovi psi prijatelji i članovi obitelji (Leigh Petersen, 2011, 5-10).

Kućni ljubimci uvelike pridonose zdravlju ljudi, bilo mentalnom bilo fizičkom. Broj kućnih ljubimaca raste iz godine u godinu. Sve veći pritisci potrošačkog stila života i prekovremeni rad mogu otežati držanje kućnih ljubimaca u 21. stoljeću. Mnoge firme i kompanije uvode čak mogućnost dovođenja kućnih ljubimaca na mjesto rada, odnosno na posao. Purina vodeća kompanija u proizvodnji hrane i proizvoda za njegu kućnih ljubimaca, želi podržati ljude da mogu uživati sve dobrobiti koji pružaju kućni ljubimci. Purina omogućava svojim zaposlenicima da dovode svoje ljubimce na radno mjesto, u nekim slučajevima to je samo jedan dan, u drugim tjedan dana, a u trećim godinu dana pa sve do mogućnosti dovođenja kućnih ljubimaca na posao svaki dan.

U Ujedinjenom Kraljevstvu u kompaniji Nestle praksa dovođenja kućnih ljubimaca na posao je uspostavljena još 2003. godine. Broj kućnih ljubimaca je neki oko 50 s nadom da će i druge kompanije proširiti tu praksu. Prema brojnim istraživanjima dovođenje kućnih ljubimaca na posao uvelike pomaže u smanjivanju stresa na radnom mjestu i dovođenje kućnog ljubimca na posao smanjuje napetost između poslovnog i privatnog života. Velike tvrtke poput Googlea

i Ticketmastera samo su neke firme koje zaposlenicima dozvoljavaju da dovedu svoje ljubimice na posao. Zaposlenici koji to rade često vode produktivniji i angažiraniji radni život. Često su sretniji i manje zabrinuti tijekom dana. Većina empirijskih dokaza o ljubimcima na poslu tiču se dobrobiti zaposlenika i to ne samo za vlasnike ljubimaca.

Istraživanje je pokazalo da ljubimci promiču interakciju između osoblja što rezultira poboljšanom društvenom atmosferom. Druga istraživanja otkrivaju da kućni ljubimci smanjuju stres vlasnika i drugih u istom uredu. Kućni ljubimci na poslu također potiču i veću kreativnost. Hodanje može poboljšati kreativnost. Kućni ljubimci su još jedan izvrstan razlog za ustajanje i kretanje. Oni će sasvim sigurno trebati izaći tijekom dana. Trebat će im hrana ili voda. Imati kućnog ljubimca na poslu može biti sjajan način prisiljavanja zaposlenika da ostanu aktivni tijekom dana. Imati kućne ljubimce na poslu može stvoriti prijateljsku atmosferu za sve nove klijente, kupce ili posjetitelje.

5. Metodološki okvir istraživanja

5.1. Predmet istraživanja

Kućni ljubimci od 1960-ih bilježe porast u brojnim kućanstvima diljem svijeta, a njihov porast je i dalje prisutan te se ne naziru drugačiji trendovi. Kućni ljubimci doprinose ljudskom fizičkom i mentalnom zdravlju. Kućni su ljubimci priznati kao nadomjestak za obitelj, djecu, partnere, prijatelje, ali služe veoma dobro za funkcionalno zdravlje i blagostanje pojedinaca. Za razliku od ljudskih prijatelja, ljubimci se većinski percipiraju kao neosuđujući te su idealni kandidati za psihološke intervencije usmjerene na povećanje socijalne podrške pojedinaca. Tijekom 20. stoljeća ljudi su pokazali spremnost na antropomorfiziranje svojih kućnih ljubimaca, ljudi ih sve više gledaju i liječe kao ljude, a antropomorfiziranje je i sada u 21. stoljeću uvelike prisutno i povećano. Kućni ljubimci su često antropomorfizirani, zato što je njihova interakcija uvelike približena ljudima. Ukoliko takva interakcija zauzima mjesto ljudske interakcije, životinje onda zauzimaju mjesta ljudi i postaju surogati. Kućni ljubimci svojim vlasnicima povećavaju društvenu vidljivost i uočljivost. Neke životinje tu funkciju obavljaju bolje od drugih životinja. Često je i ustaljeno mišljenje da je osoba s kućnim ljubimcem nekako ljepša od onoga tko ne voli životinje.

5.2. Ciljevi istraživanja

Temeljni je cilj istraživanja istražiti kako studenti percipiraju kućne ljubimce.

Posebni su ciljevi istraživanja:

1. Istražiti razlike u percepciji različitih vrsta kućnih ljubimaca
2. Istražiti razlike u percepciji studenata koji su vlasnici kućnih ljubimaca i onih koji nisu vlasnici
3. Istražiti značenja kućnih ljubimaca
4. Istražiti pridonose li kućni ljubimci uspostavi prijateljstava i društvenih kontakata

5.3. Hipoteze

U vidu glavne hipoteze očekujemo kako će se pokazati većinski pozitivna percepcija kućnih ljubimaca.

H1 Postoje razlike u percepciji kućnih ljubimaca, pri čemu su neki više omiljeni, a drugi manje poželjni.

H2 Studenti - vlasnici kućnih ljubimaca više ih osjećaju kao obvezu od studenata koji ih nemaju.

H3 Očekuje se kao najviše zastupljeno emocionalno značenje kućnih ljubimaca.

H4 Kućni ljubimci imaju socijalno značenje, pridonose socijalnim interakcijama vlasnika.

5. 4. Metoda istraživanja

Anketa je najčešće korištena tehnika prikupljanja podataka društvenih znanosti. Ankete imaju mnoge namjene i imaju mnoge oblike; telefonski intervjui, internetska ispitivanja javnog mnijenja i razne vrste upitnika. Svi se oslanjaju na načela profesionalne ankete društvenih istraživanja. Mnogi ljudi kažu da će napraviti anketu kako bi dobili informacije kada trebaju najprikladniji način da dobiju dobre podatke. Ankete nam mogu pružiti točne, pouzdane i valjane podatke, ali da bi to učinili zahtijevaju ozbiljan trud i razmišljanje. Opća upoznatost javnosti s tehnikom anketiranja i jednostavnost provođenja ankete mogu biti nedostatak (Neuman, 2014, 316, 317). Anketa je metoda istraživanja u kojoj se daje kvantitativni ili numerički opis trendova, stavova ili mišljenja populacije proučavanjem uzorka te populacije. Iz rezultata uzorka, istraživač generalizira ili iznosi tvrdnje o populaciji (Creswell, 2009, 137). Ankete uključuju sustavno promatranje ili sustavno intervjuiranje. One postavljaju pitanja na koja istraživač želi odgovor i često diktiraju raspon odgovora koji se mogu dati. Standardizacija je središte anketnog istraživanja, a cijela je poanta dobiti dosljedne odgovore na dosljedna pitanja. Svakome se postavljaju upravo ona pitanja na koja se želi odgovor (Sapsford prema Blaxter, Hughes i Tight, 2006, 77). Prednosti ankete kao metode istraživanja jesu generalizacija rezultata, jednostavnost izrade bez potrebe za velikim terenskim radom, ponovljivost u budućnosti te brzo prikupljanje podataka. Nedostaci ankete kao metode istraživanja jesu preveliko baziranje na podatke, u obliku tablica, grafikona i statistike, uz gubitak poveznice sa širim teorijama i pitanjima, nedostatak fokusa na temeljne procese i promjene. Istraživač često nije u poziciji iz prve ruke provjeriti razumijevanje ispitanika za postavljena pitanja time se postavljaju pitanja istinitosti i točnosti. Ujedno je i nedostatak što se anketa za svoju valjanost oslanja na širinu, a ne na dubinu. Upitnici i intervjui su tehnike koje su u srcu anketnog istraživanja, te zauzimaju glavno mjesto u manjim istraživačkim projektima društvenih znanosti (Blaxter, Hughes i Tight, 2006, 79). Istraživačka je metoda ovog istraživanja online anketa, a istraživački je instrument upitnik. Danas je online anketa uvelike prisutna i korištena. Online anketa se provodi putem interneta, najčešće zbog tri pretpostavke; online ankete su mnogo jeftinije za provođenje, brže su i daju višu stopu odgovora. Odnosno, uobičajena je generalizacija o online anketama da se mogu provesti brže, bolje, jeftinije i lakše od anketa koje se provode konvencionalnim metodama (Fricker, Schonlau, 2002, 16). U odnosu na ostale načine provođenja ankete, za online ankete je karakteristično da se provode bez fizičke prisutnosti anketara pri čemu ispitanik ispunjava anketu u digitalnom obliku, na odgovarajućem

računalu, tabletu ili pametnom telefonu. Za razliku od ostalih načina provođenja ankete, čim ispitanik ispuni online anketu, podaci se automatski upisuju u bazu podataka te su odmah raspoloživi za analizu. Zahvaljujući razvijenoj tehnologiji lako se može pratiti ponašanje ispitanika za vrijeme ispunjavanja online ankete, čime se može doći do dodatnih važnih informacija o ispitanicima. Ipak, pri prikupljanju podataka, treba pripaziti na anonimnost i privatnost ispitanika (Žmuk, 2019, 53).

5.5 Uzorak i uzorkovanje

Temeljna je motivacija uzorkovanja statistički zaključak od uzorka prema populaciji. Populacija je ukupnost objekata u stvarnom svijetu za koje je istraživač zainteresiran. Objekti mogu biti; individualci, organizacije, kućanstva... Populacije su često prevelike, pa čak i beskonačne da bi se čitave mogle analizirati. Što je i razlog korištenja uzorka i generalizacija iz karakteristika uzorka na širu populaciju. Na taj način se štedi novac i dobiva se na vremenu za analiziranje uzorka (Sturgis, 2008, 167). Postoji mnoštvo strategija uzorkovanja, ali su najpoznatije neprobabilistička i probabilistička strategija uzorkovanja. Ključna je razlika što kod probabilističkih strategija uzorkovanja svi individualci ili objekti u grupi ili populaciji koji su od interesa imaju jednaku priliku da budu odabrani u istraživanju. Dok kod neprobabilistički strategija uzorkovanja svi individualci ili objekti u grupi ili populaciji koji su od interesa nemaju jednaku priliku da budu odabrani u istraživanju. U ovom istraživačkom radu korišten je prigodni uzorak, uzorak koji se nađe pri ruci i koji pripada neprobabilističkoj strategiji uzorkovanja. U uzorku je sudjelovalo 200 studenata sa Sveučilišta u Splitu, a upitnik je slan e-mailom te distribuiran putem društvenih mreža.

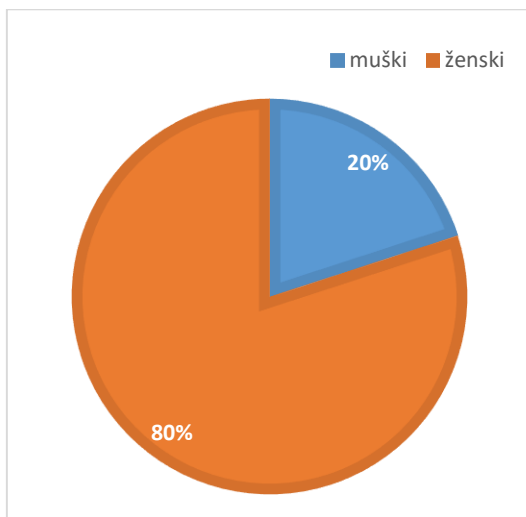
6. Analiza i interpretacija rezultata istraživanja

6.1 Strukturalna obilježja sudionika/ca

Prvi se set pitanja odnosio na strukturalna obilježja sudionika/ca istraživanja. Ispitana su sociodemografska i socioekonomska obilježja poput dobi, spola, mjesta stalnog obitavanja, područja studiranja, godine studija, uspjeha u studiranju, obrazovanja oca i majke, životnog standarda, potrošačkih mogućnosti, religioznosti, političke orijentacije i slično.

U istraživanju je sudjelovalo 200 studenata/ca koji studiraju u Splitu, rezultati istraživanja pokazuju na nejednaku distribuciju u kojoj je sudjelovalo znatno više žena negoli muškaraca; 80% studentica naspram 20% studenata (*Grafički prikaz 1.*). S obzirom na mjesto stalnog obitavanja, najviše sudionika/ca stalno obitava u većem gradu njih 49,5%, zatim u manjem gradu njih 26,5 %, potom u selu njih 21,5%, a najmanje ih stalno obitava na otoku njih 2,5% (*Tablica 1.*).

Grafički prikaz 1. Spol sudionika/ca

Tablica 1. Mjesto stalnog obitavanja

Mjesto stalnog obitavanja	f	%
veći grad	99	49,5
manji grad	53	26,5
selo	44	21,5
otok	5	2,5
Ukupno	200	100,0

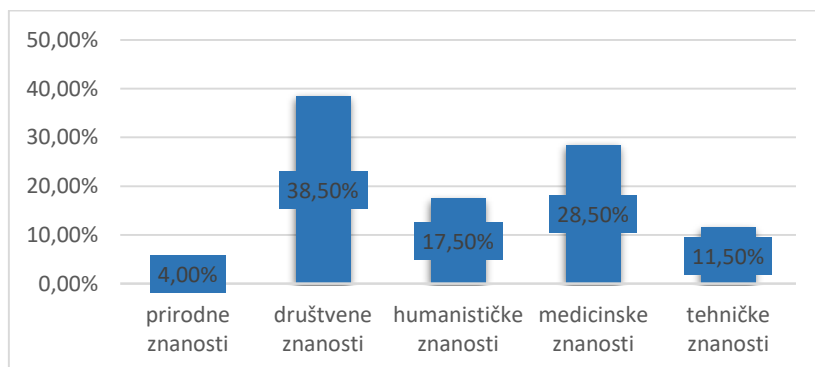
Što se tiče obrazovanja roditelja, u oba slučaja najviše sudionika/ca navodi srednju školu kao završen stupanj obrazovanja roditelja, 62% očeva i 59% majki je završilo srednju školu.

Sljedeći je stupanj postignutog obrazovanja roditelja diplomski studij, kojeg je završilo 16% očeva i 19,5% majki, a zatim slijedi preddiplomski studij kojeg je završilo 12% očeva i 10,5% majki te poslijediplomski studij kojeg je završilo 6,5% očeva i 7,5% majki, a najmanje je i očeva 3% i majki 3,5% sa završenom osnovnom školom kao postignutim stupnjem obrazovanja (*Tablica 2.*). Najviše sudionika/ca istraživanja studira u području društvenih znanosti njih 38,5% i u području medicinskih znanosti njih 28,5%, slijede ih sudionici/e iz područja humanističkih znanosti njih 17,5%, a zatim sudionici/e iz tehničkih znanosti njih 11,5%, a najmanje je sudionika/ca iz područja prirodnih znanosti njih 4,0% (*Grafički prikaz 2.*).

Tablica 2. Stupanj obrazovanja roditelja

Stupanj obrazovanja roditelja:	otac		majka	
	f	%	f	%
osnovna škola	6	3,0	7	3,5
srednja škola	125	62,5	118	59,0
preddiplomski studij	24	12,0	21	10,5
diplomski studij	32	16,0	39	19,5
poslijediplomski studij	13	6,5	15	7,5
Ukupno	200	100,0	200	100,0

Grafički prikaz 2. Područje studiranja

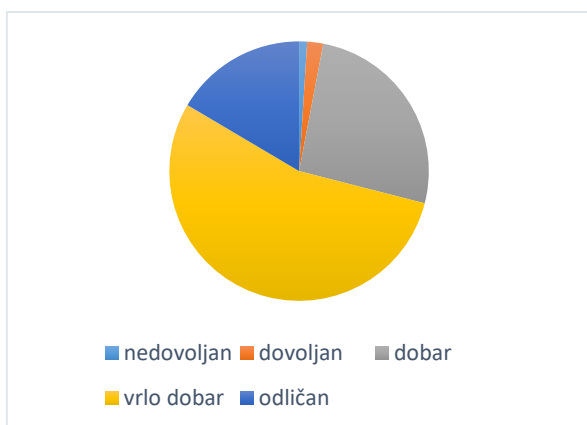

Polovina sudionika/ca istraživanja pohađa treću godinu preddiplomskog studija njih 55%, zatim slijede sudionici/e na drugoj godini preddiplomskog studija njih 21% i drugoj godini diplomskog studija njih 11,5%, a najmanje je sudionika/ca istraživanja pohađa prvu godinu diplomskoga njih 7,5% i prvu godinu preddiplomskoga njih 5% (*Tablica 3.*). Što se tiče pitanja vezanog uz uspjeh na prošloj godini studija, najviše je onih sudionika čiji je uspjeh iznosio vrlo dobar njih 54%, zatim onih čiji je uspjeh bio dobar 26%. Odličan uspijeh je imalo 16,5% sudionika/ca istraživanja, a najmanje je onih s dovoljnim uspjehom njih 2% i svega 1% s nedovoljnim uspjehom na prošloj godini studija (*Grafički prikaz 3.*).

Tablica 3. Trenutna godina studija

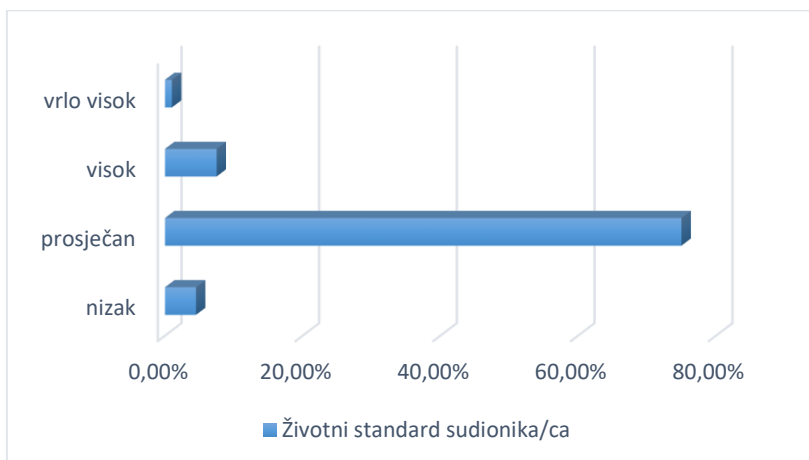
Trenutna godina studija	f	%
1. godina preddiplomskog	10	5,0
2. godina preddiplomskog	42	21,0
3. godina preddiplomskog	110	55,0
1. godina diplomskog	15	7,5
2. godina diplomskog	23	11,5
Ukupno	200	100,0

Grafički prikaz 3. Uspjeh u prošloj godini studija

Što se tiče životnog standarda sudionika/ ca istraživanja, većina ih 75%, smatra kako je njihov životni standard prosječan, 19,5% smatra kako je njihov životni standard visok, 4,5% smatra da im je životni standard nizak, a najmanji je postotak onih koji smatraju da im je životni standard vrlo visok njih 1% (Grafički prikaz 4.)

Grafički prikaz 4. Životni standard sudionika/ca

Zanimalo nas je kakve su potrošačke mogućnosti sudionika/ca istraživanja, nešto više od polovine sudionika/ ca istraživanja njih 59% navodi kako su njihove potrošačke mogućnosti prosječne, 30% navodi kako su njihove potrošačke mogućnosti dobre, a podjednako sudionika/ ca u istraživanju procjenjuje svoje potrošačke mogućnosti vrlo dobrima i lošima (5%) (*Tablica 4.*). Nadalje, u istraživanju se ispitivalo rade li sudionici/ce uz studij, polovina sudionika/ca istraživanja njih 50,5% radi povremeno uz studij, 36,5% ih ne radi nikako uz studij, a 13% njih radi stalno uz studij (*Tablica 5.*).

Tablica 4. Potrošačke mogućnosti sudionika/ca

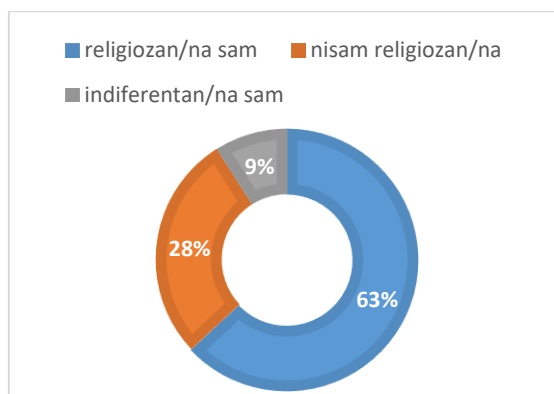
Potrošačke mogućnosti	f	%
Vrlo loše	0	0,0%
loše	11	5,5
prosječne	119	59,5
dobre	60	30,0
vrlo dobre	10	5,0
Ukupno	200	100,0

Tablica 5. Rad uz studij

Rad uz studij	f	%
stalno	26	13,0
povremeno	101	50,5
nikako	73	36,5
Ukupno	200	100,0

U pogledu pitanja o religioznosti 63% sudionika/ca istraživanja je religiozno, 28% ih nije religiozno, a 9% ih je indiferentno (*Grafički prikaz 5.*). Ujedno, što se tiče pitanja o političkoj orijentaciji sudionika/ca istraživanja 59% ih je desno orijentirano, 22,5% lijevo, a 18,5% je apolitično (*Tablica 6.*).

Grafički prikaz 5. Religioznost sudionika/ca

Tablica 6. Politička orijentacija sudionika/ca

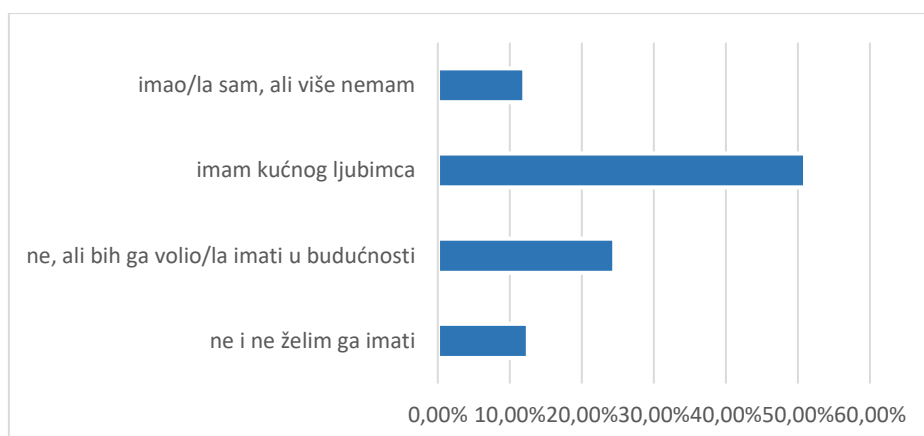
Politička orijentacija	f	%
lijevo	45	22,5
desno	118	59,0
apolitičan/na	37	18,5
Ukupno	200	100,0

Što se tiče spolne strukture u našem su istraživanju znatno više sudjelovale studentice, od kojih najveći dio studira u području društvenih odnosno medicinskih znanosti. Najveći broj je sudionika/ca stalno obitava u većem gradu. Polovina roditelja sudionika/ca je završilo srednje škole. Ujedno, polovina sudionika/ca je na trećoj godini prediplomskog studija, a većinski im je prosjek ocjena bio vrlo dobar. Većina sudionika/ca ističe kako je njihov životni standard prosječan, a pritom da su i njihove potošačke mogućnosti prosječne. Sudionici/ e istraživanja pretežno rade povremeno uz studij, nešto više od polovine sudionika/ca je religiozno te desno politički orijentirano.

6. 2. Vlasništvo i razlozi posjedovanja kućnih ljubimaca

Na pitanje imaju li kućnog ljubimca, polovica 51% sudionika/ca je odgovorilo da ima kućnog ljubimca, 24,5% njih je odgovorilo da nema, ali da bi ga rado voljeli imati u budućnosti, zatim je 12,5% njih odgovorilo da ga nema i da ga ne želi imati, a 12% sudionika/ca istraživanja je imalo kućnog ljubimca, ali ga više nemaju (*Grafički prikaz 6.*).

Grafički prikaz 6. Posjedovanje, neposjedovanje kućnog ljubimca

Ujedno smo hi kvadrat testom testirali Hipotezu 2, prema kojoj studenti - vlasnici kućnih ljubimaca više ljubimce osjećaju kao obvezu od studenata koji ih nemaju. Rezultati Hi kvadrata (*Tablica 7.*) su se pokazali statistički značajnim, jer je $p=0,022$, manji od 0,05. 32 vlasnika se slaže s tvrdnjom da je kućni ljubimca prevelika obaveza, naspram 4 nevlasnika kućnih ljubimca,

dok se s navedenom tvrdnjom izrazito slaže 8 vlasnika i 4 nevlasnika kućnih ljubimaca. Zanimljivo je da je veći je broj vlasnika, njih 21 koji se ne slažu s tvrdnjom da su kućni ljubimci prevelika obveza, naspram 8 nevlasnika kućni ljubimaca.

Tablica 7. Hi kvadrat imate li kućnog ljubimca i slaganje s tvrdnjom kućni ljubimci su prevelika obveza

			Kućni ljubimac_prevelika_obaveza					Ukupno	
			izrazito se ne slažem	ne slažem se	nit se ne slažem niti se slažem	slažem se	izrazito se slažem		
Imate li kućnog ljubimca	ne i ne želim ga imati	Zbroj	3	8	6	4	4	25	
		%	12,0%	32,0%	24,0%	16,0%	16,0%	100,0%	
	ne, ali rado bih ga imao/la u budućnosti	Zbroj	4	4	20	17	4	49	
		%	8,2%	8,2%	40,8%	34,7%	8,2%	100,0%	
	imam kućnog ljubimca	Zbroj	9	21	32	32	8	102	
		%	8,8%	20,6%	31,4%	31,4%	7,8%	100,0%	
	imao/la sam, ali više nemam	Zbroj	1	3	12	5	3	24	
		%	4,2%	12,5%	50,0%	20,8%	12,5%	100,0%	
	Ukupno		Zbroj	15	35	81	47	22	200
			%	7,5%	17,5%	40,5%	23,5%	11,0%	100,0%

$\chi^2=182,198$, $df=12$, $p=0,022$

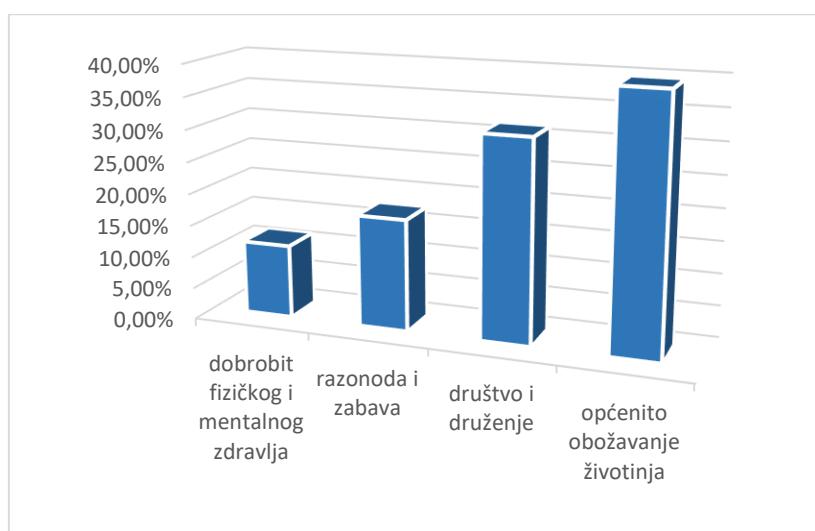
Zanimalo nas je istražiti koji su razlozi zbog kojih sudionici ne posjeduju kućne ljubimce. Stoga je sudionicima koji su odgovorili kako nemaju kućnog ljubimca, postavljeno pitanje kojim su odabrali razlog ne posjedovanja kućnog ljubimca. Sudionici/e kao najčešći razlog navode da nemaju uvjete za držati kućnog ljubimca, 17,5%, potom da nemaju vremena za kućnog ljubimca 12,5%, zatim 10,5% sudionika/ca navodi kako je razlog ne imanja kućnog ljubimca taj što ne vole životinje u kući i 8,5% navodi kako im roditelju ne dopuštaju kućnog ljubimca (Tablica 8.).

Tablica 8. Razlozi neposjedovanja kućnog ljubimca

Ukoliko nemate kućnog ljubimca, koji je razlog?	f	%
ne volim životinje u kući	21	10,5
ne dopuštaju mi roditelji	17	8,5
nemam uvjete za držati kućnog ljubimca	35	17,5
nemam vremena za kućnog ljubimca	25	12,5
bez odgovora	102	51,0
Ukupno	200	100,0

Kao najčešći razlog posjedovanja kućnog ljubimca sudionici/e ističu da je to općenito obožavanje životinja 39,5%, zatim ističu društvo i druženje 31,5%, potom razonodu i zabavu 17,5%, a najmanje kao razlog posjedovanja kućnih ljubimaca ističu njihovu dobrobit na fizičko i mentalno zdravlje 11,5% (*Grafički prikaz 8*). Kao najčešći razlozi zašto sve više ljudi ima kućne ljubimce sudionici/e ističu povećanu usamljenost ljudi 32,2%, osviještenost o dobrobiti ljubimaca na ljudsko mentalno i fizičko zdravlje 24,3% te povećanje ljubavi prema životinjama i njihove važnosti 19,5%, a sudionici/e najmanje ističu da su najčešći razlozi zašto sve više ljudi ima kućne ljubimce neshvaćenost od strane drugih ljudi 7,0%, sve od navedenog 8,1% te nestabilnost i promjenjivost društva 9,0% (*Tablica 9*).

Grafički prikaz 8. Najčešći razlog posjedovanja kućnih ljubimaca

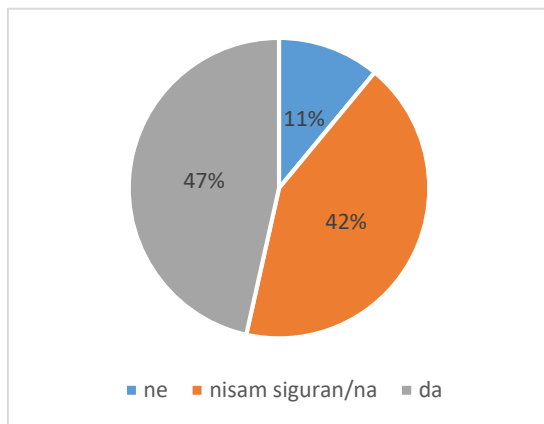

Tablica 9. Najčešći razlozi zašto sve više ljudi ima kućne ljubimce

Što mislite zašto sve više ljudi ima kućne ljubimce?	N	%
povećana usamljenost ljudi	147	32,2
neshvaćenost od strane ljudi	32	7,0
nestabilnost i promjenjivost društva	41	9,0
povećanje ljubavi prema životinjama i njihove važnosti	89	19,5
osviještenost o dobrobiti ljubimaca na ljudsko mentalno i fizičko zdravlje	111	24,3
sve od navedenog	37	8,1
Ukupno	457	100,0

Nadalje je istraženo je li se povećao broj kućnih ljubimaca u okolini sudionika/ca. 46,5% sudionika/ca je odgovorilo kako se u njihovoj okolini povećao broj kućnih ljubimaca, 11% je odgovorilo kako se u njihovoj okolini nije povećao broj kućnih ljubimaca, a 42,5% sudionika/ca je odgovorilo kako nisu sigurni je li se povećao broj kućnih ljubimaca u njihovoj okolini (*Grafički prikaz 7*).

Grafički prikaz 7. Povećan broj kućnih ljubimaca u okolini

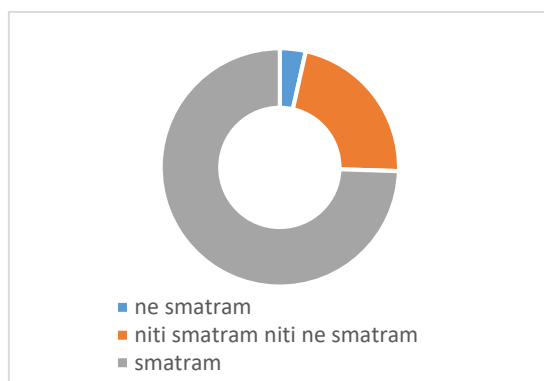

6.3. Kućni ljubimci kao društveni lubrikanti

Zanimalo nas je utječu li kućni ljubimci na društvenu vidljivost i socijalne interakcije vlasnika što se ispitalo dvama pitanjima, prvo pitanje se odnosilo i na one koji su vlasnici i koji nisu vlasnici kućnih ljubimaca, dok se drugo pitanje odnosilo samo na vlasnike kućnih ljubimaca.

Što se tiče pitanja smatrate li da vlasnicima tijekom šetnje ili stajanja s kućnim ljubimcima lakše prilaze ljudi negoli ljudima koji nemaju kućne ljubimce? Većina sudionika/ca 74,5%, je odgovorilo kako smatra, 3,5% ih ne smatra, a 22% niti smatra niti ne smatra da vlasnicima kućnih ljubimaca tijekom šetnje ili stajanja s ljubimcima lakše prilaze drugi ljudi negoli ljudima koji nemaju ljubimce (*Grafički prikaz 9.*).

Grafički prikaz 9. Društvena vidljivost kućnih ljubimaca

Na pitanje jeste li stekli nova poznanstva zahvaljujući kućnom ljubimcu 28% sudionika/ca je odgovorilo kako su stekli nova poznanstva, dok je 25,5% sudionika/ca odgovorilo kako nisu stekli nova poznanstva zahvaljujući kućnom ljubimcu (*Tablica 10.*).

Tablica 10. Nova poznanstva zahvaljujući kućnom ljubimcu

Ukoliko imate kućnog ljubimca, jeste li stekli nova poznanstva zahvaljujući ljubimcu?	f	%
ne	51	25,5
da	56	28,0
bez odgovora	93	46,5
Ukupno	200	100,0

Hipoteza istraživanja glasila je: kućni ljubimci imaju socijalno značenje, pridonose socijalnim interakcijama vlasnika. Kako bismo provjerili hipotezu H4, odnosno povezanost dvije odgovarajuće varijable posjedovanje kućnog ljubimca i uspostavljanje novih poznanstava, proveden je hi-kvadrat test. Vrijednosti hi-kvadrat testa (*Tablica 11.*) ukazale su kako postoji statistički značajna razlika, te se može potvrditi kako vlasnici kućnih ljubimaca lakše stječu nova poznanstva od onih koji to nisu.

Tablica 11. Hi kvadrat; imate li kućnog ljubimca i ukoliko imate jeste li stekli nova poznanstva zahvaljujući ljubimcu

Imate li kućnog ljubimca * Nova poznanstva zahvaljujući kućnom ljubimcu						
			Nova_poznanstva_zahvaljujući_kućnom_ljubimcu			Ukupno
			ne	da	bez odgovora	
Imate_li_kućnog_ljubimca	ne i ne želim ga imati	Zbroj	0	0	25	25
		%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
	ne, ali rado bih ga imao/la u budućnosti	Zbroj	2	0	47	49
		%	4,1%	0,0%	95,9%	100,0%
	imam kućnog ljubimca	Zbroj	47	55	0	102
		%	46,1%	53,9%	0,0%	100,0%
imao/la sam, ali više nemam	Zbroj	2	1	21	24	
	%	8,3%	4,2%	87,5%	100,0%	
Ukupno		Zbroj	51	56	93	200
		%	25,5%	28,0%	46,5%	100,0%
$\chi^2=182,198$, $df=6$, $p=0,001$						

6.4. Poželjni kućni ljubimci

Poznato je kako postoje životinje koje su prihvatljivije za kućne ljubimce i one koje to nisu. Najčešće se te procjena temelji na izgledu ili jednostavnosti održavanja životinje. Zanimalo nas je koje životinje su preferirani kućni ljubimci, te smo sudionicima ponudili izbor nekoliko vrsta... Sudionici/e su kao najpoželjnije označili pse 69,5%, zatim mačke 49% i ribe 23,5%, a kao najmanje poželjne kućne ljubimce sudionici/e su označili glodavce 6,5%, gmazove 4,0% te svinje/patuljaste svinje 1,5% (*Tablica 12.*). Čime je potvrđena Hipoteza 1 prema kojoj postoje razlike u percepciji kućnih ljubimaca, pri čemu su neki više omiljeni, a drugi manje poželjni. U ovom su slučaju kao kućni ljubimci omiljeniji psi, mačke i ribe, a manje su poželjni glodavci, gmazovi i svinje/patuljaste svinje. Dok ptice i kunići kao kućni ljubimci zauzimaju srednje mjesto po poželjnosti.

Tablica 12. Poželjnost određenih vrsta kućnih ljubimaca

Koliko su prema vama navedene životinje poželjne kao kućni ljubimci?												
	1		2		3		4		5		Ukupno	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
psi	3	1,5	4	2,0	17	8,5	37	18,5	139	69,5	200	100,0
mačke	19	9,5	13	6,5	23	11,5	47	23,5	98	49,0	200	100,0
ribe	15	7,5	37	18,5	49	25,5	52	26,0	47	23,5	200	100,0
ptice	40	20,0	49	24,5	55	27,5	37	18,5	19	9,5	200	100,0
glodavci	58	29,0	44	22,0	57	28,5	28	14,0	13	6,5	200	100,0
kunići	39	19,5	43	21,5	63	31,5	39	19,5	16	8,0	200	100,0
gmazovi	95	47,5	50	25,0	35	17,5	12	6,0	8	4,0	200	100,0
svinje/ patuljaste svinje	13 9	69,5	41	20,5	15	7,5	2	1,0	3	1,5	200	100,0

Rezultati istraživanja su se poklopili s istraživanjem koje je provedeno u Americi. Riječ je o istraživanju koje je provedeno 2023. i istraživanje se temeljilo na podacima američkog veterinarskog medicinskog udruženja. Prema kojem su psi i mačke najpoželjniji, a zatim ribe i ptice. A među manje poželjnim su gmazovi i patuljaste svinje, pa se onda može zaključiti kako postoji svojevrsna univerzalnost u pogledu životinja koje preferiramo kao kućne ljubimce (PetHelpful).

6.6. Stavovi o kućnim ljubimcima

Zanimalo nas je u kolikoj se mjeri sudionici istraživanja slažu s tvrdnjama kojima su obuhvaćeni različiti aspekti odnosa spram kućnim ljubimcima. Korištena je Likertova skala od 5 stupnjeva slaganja. Rezultati istraživanja su pokazali kako se sudionici/ce istraživanja dobro slažu s tvrdnjama; smeta mi kada su ljudi agresivni prema kućnim ljubimcima (AS 4,79), terapijski psi mogu pomoći kod ozdravljenja djece (AS 4,55), kućni ljubimac pridonosi psihičkoj dobrobiti vlasnika (AS 4,55) te s tvrdnjom da su kućni ljubimci emotivna podrška vlasnicima (AS 4,34) čime se ujedno potvrđuje Hipoteza 3 prema kojoj se očekuje kao najviše zastupljeno emocionalno značenje kućnih ljubimaca. Sudionici/e istraživanja se najmanje slažu s tvrdnjom da kućni ljubimci mogu prenijeti opasne bolesti (AS 2,90). Dok se sudionici/e srednje slažu s tvrdnjama: kućni ljubimac je prevelika obveza (AS 3,13), vlasnici kućnih ljubimaca su komunikativniji (AS 3,13), zbog kućnih ljubimaca ljudi imaju više prijatelja i poznanika (AS 3,15).

Tablica 13. Slaganje s tvrdnjama

21. Koliko se slažete s navedenim tvrdnjama?											
	1		2		3		4		5		AS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1. Kućni ljubimci su najbolji prijatelji vlasnicima.	11	5,5	12	6,0	36	18,0	56	28,0	85	42,5	3,94
2. Kućni ljubimci su emotivna podrška vlasnicima.	3	1,5	5	2,5	27	13,5	50	25,0	115	57,5	4,34
3. Kućni ljubimac je kao član obitelji.	8	4,0	12	6,0	27	13,5	54	27,0	99	49,5	4,12
4. Kućni ljubimac pridonosi psihičkoj dobrobiti vlasnika.	0	0,0	3	1,5	24	12,0	39	19,5	134	67,0	4,52
5. Vlasnici kućnih ljubimaca su komunikativniji.	11	5,5	33	16,5	83	41,5	40	20,0	33	16,5	3,25
6. Zbog kućnih ljubimaca ljudi imaju više prijatelja i poznanika.	13	6,5	27	13,5	85	42,5	45	22,5	30	15,0	3,26
7. Kućni ljubimci pozitivno utječu na fizičko zdravlje vlasnika.	0	0,0	11	5,5	34	17,0	53	26,5	102	51,0	4,23
8. Ljudi koji imaju kućne ljubimce su zadovoljniji.	8	4,0	24	12,0	56	28,0	49	24,5	63	31,5	3,67

9. Oko kućnog ljubimca ima puno posla.	1	0,5	9	4,5	33	16,5	56	28,0	101	50,5	4,24
10. Kućni ljubimci mogu prenijeti opasne bolesti.	19	9,5	54	27,0	76	38,0	29	14,5	22	11,0	2,90
3,6911.Potrebno je dosta novaca za uzdržavanje kućnog ljubimca.	1	0,5	18	9,0	67	33,5	69	34,5	45	22,5	3,69
12. Kućni ljubimac je prevelika obaveza.	15	7,5	35	17,5	81	40,5	47	23,5	22	11,0	3,13
13. Kada bi bio/la u prilici udomio/la bih psa iz azila.	18	9,0	27	13,5	36	18,0	44	22,0	75	37,5	3,65
14. Terapijski psi mogu pomoći kod ozdravljenja djece.	1	0,5	3	1,5	23	11,5	30	15,0	143	71,5	4,55
15. Smeta mi kad su ljudi agresivni prema kućnim ljubimcima.	0	0,0	0	0,0	12	6,0	18	9,0	170	85,0	4,79

7. Zaključak

U današnjem postmodernom svijetu broj kućnih ljubimaca bilježi najveći rast. Držanje kućnih ljubimaca ne potiče samo potreba za emocionalnom potpunosti, društvena izolacija ili atomizam, njih potiče fluidnost i promjenjivost koja vlada u današnjem društvu. Kućni ljubimci u nestabilnom, promjenjivom svijetu pružaju neku vrstu nostalgичnog skupa staromodne udobnosti. Ljubimci ne odlaze već stvaraju dugoročne veze, njihova je ljubav bezuvjetna. Želja za osjećanjem bezuvjetne ljubavi jedan je od razloga porasta kućnih ljubimaca diljem svijeta. Izuzev želje za osjećanjem bezuvjetne ljubavi, ujedno je jedan i od najčešći razloga za posjedovanjem kućnog ljubimca njegova dobrobit za ljudsko kako fizičko tako i mentalno zdravlje.

U ovom su radu predstavljeni rezultati istraživanja u kojem je sudjelovalo 200 studenata i studentica Sveučilišta u Splitu. Temeljni je cilj rada bio istražiti kako studenti percipiraju kućne ljubimce, a posebni su se ciljevi rada odnosili na razlike u percepciji različitih vrsta kućnih ljubimaca, razlike u percepciji studenata koji su vlasnici kućnih ljubimaca i onih koji nisu vlasnici, značenja kućnih ljubimaca i istraživanju pridonose li kućni ljubimci uspostavi prijateljstava i društvenih kontakata. U vidu glavne hipoteze očekivalo se kako će se pokazati većinski pozitivna percepcija kućnih ljubimaca, što je i potkrijepljeno rezultatima. Premda se radi o specifičnoj populaciji, zanimljivo je kako smo kod približno dvije trećine studenata otkrili da posjeduju ili bi voljeli imati kućnog ljubimca, što potvrđuje teze o posjedovanju i funkciji kućnih ljubimaca u suvremenom društvu. Nadalje, istraživanje je pokazalo kako postoje razlike u percepciji kućnih ljubimaca, pri čemu su neki više omiljeni, a drugi manje poželjni. U ovom su slučaju kao kućni ljubimci omiljeniji psi, mačke i ribe, a manje su poželjni glodavci, gmazovi i svinje/patuljaste svinje. Dok ptice i kunići kao kućni ljubimci zauzimaju srednje mjesto po poželjnosti. Ujedno, studenti vlasnici kućnih ljubimaca više doživljavaju kućne ljubimce kao obvezu negoli studenti koji nemaju kućne ljubimce. Rezultati istraživanja su pokazali kako se sudionici/ce istraživanja dobro slažu s tvrdnjama; smeta mi kada su ljudi agresivni prema kućnim ljubimcima, terapijski psi mogu pomoći kod ozdravljenja djece, kućni ljubimac pridonosi psihičkoj dobrobiti vlasnika te s tvrdnjom da su kućni ljubimci emotivna podrška vlasnicima čime se ujedno potvrđuje očekivano kao najviše zastupljeno emocionalno značenje kućnih ljubimaca. Ujedno se ovim istraživanjem potvrdilo kako kućni ljubimci pridonose socijalnim interakcijama vlasnika, odnosno vlasnici kućnih ljubimaca lakše stječu nova poznanstva od onih koji to nisu. Ovaj se rad usmjerio na pozitivne strane kućnih ljubimaca, njihovu dobrobit za fizičko i mentalno zdravlje vlasnika te povećanu društvenu vidljivost

vlasnika, a neistražene su negativne strane posjedovanja kućnih ljubimaca, te razni problemi s kojima se suočavaju kako vlasnici kućnih ljubimaca, tako i oni koji nisu vlasnici kućnih ljubimaca.

8. Literatura

Allen, K. (2003) Are Pets a Healthy Pleasure? The Influence of Pets on Blood Pressure. *Current Directions in Psychological Science*, 12(6), 236–239. <https://doi.org/10.1046/j.0963-7214.2003.01269.x>

Arluke, A. (2010) Our Animals Ourselves. *Contexts*, 9(3), 34–39. <https://doi.org/10.1525/ctx.2010.9.3.34>

Blaxter, L., Hughes, C., Tight, M (2006) *How to Research*, Open University Press: London.

Carmack, B. J. (1985) The Effects on Family Members and Functioning After the Death of a Pet. U Sussman B. M. (ur.). *Pets and the Family*. (str. 149-162). New York: Routledge.

Creswell, J. (2009) *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*, Sage Publications: Los Angeles, London, New Delhi, Singapore.

Davis, R. G. (2011) Intorduction. U Davis, R. G. (ur.). *Caring for family pets : choosing and keeping our companion animals healthy*. (str. 7). Santa Barbara, California: ABC-CLIO, LLC.

Franklin, A. (1999) *Animals and Modern Cultures: A Sociology of Human-Animal Relations in Modernity*, Sage Publications: London, Thousand Oaks, New Delhi.

Fricker, R.D., & Schonlau, M. (2002). Advantages and Disadvantages of Internet Research Surveys: Evidence from the Literature. *Field Methods*, 14, 347 - 367. <https://doi.org/10.1177/152582202237725>

Friedmann, E., Thomas, S. E (1985) Health Benefits of Pets for Families. U Sussman B. M. (ur.). *Pets and the Family*. (str. 191-204). New York: Routledge

Frischmann, C. (2009) *Pets and the Planet*, New Jersey: Wiley Publishing, Inc., Hoboken.

Hayden-Evans M., Milbourn, B., Netto, J. (2018) ‘Pets provide meaning and purpose’: a qualitative study of pet ownership from the perspectives of people diagnosed with borderline personality disorder, *Advances in Mental Health*, 16(2), 152-162. <https://doi.org/10.1080/18387357.2018.1485508>

Irvine, L. (2008) Animals and Sociology. *Sociology Compass*, 2: 1954-1971. <https://doi.org/10.1111/j.1751-9020.2008.00163.x>

Johnson, R. A. (2011) *The Human-Animal Bond and Animal-Assisted Therapy*. U Davis, R. G. (ur.). *Caring for family pets : choosing and keeping our companion animals healthy*. (str. 29-42). Santa Barbara, California: ABC-CLIO, LLC.

Leigh Petersen, A. T. (2011) *From Fur Baby to Chick Magnet: A Sociological View of Dogs and Their People*, *Undergraduate Theses, Professional Papers, and Capstone Artifacts 3*. Preuzeto s <https://scholarworks.umt.edu/utpp/3>

Ombla, J. (2012) *Kućni ljubimci i implikacije za zdravlje i psihofizičku dobrobit njihovih vlasnika*. *Klinička psihologija*, 5 (1-2), 59-78. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/158522>

Ottney Cain, M. (1985) *Pets as Family Members*. U Sussman B. M. (ur.). *Pets and the Family*. (str. 5-10). New York: Routledge.

Overall, C. (2017) *Intoduction*. U Overall, C. (ur.). *Pets and People: The Ethics of Our Relationships with Companion Animals*. (str. 19). United States of America: Oxford University Press.

Reyes Uribe, A. C. (2020) *Why Did I Share My Life With Glucio? A Life Course Approach to Explaining Pet Ownership Motivations in Late Adulthood*, *Anthrozoös*, 33:1, 89-102. <https://doi.org/10.1080/08927936.2020.1694314>

Rochberg-Halton, E. (1985) *Life in the Treehouse: Pet Therapy as Family Metaphor and Self-Dialogue*. U Sussman B. M. (ur.). *Pets and the Family*. (str. 175-190). New York: Routledge.

Serpell, J. (1996) *In the Company of Animals: A Study of Human-Animal Relationships*, Cambridge University Press: New York.

Shell, M. (2016) *The Family Pet*, *Representations*, 15: 121–153. Preuzeto s https://www.sas.upenn.edu/~cavitch/pdf-library/Shell_FamilyPet.pdf

Shilling, C. (2022) *Body Pedagogics, Transactional Identities and Human–Animal Relations*. *Sociology*, 56(4), 766–782. <https://doi.org/10.1177/00380385211049712>

Sturgis, P. (2008) *Desinging Samples*. U Gilbert, N. (ur.) *Researching Social Life*. (str. 165-182). London, Newbury Park, New Delhi: SAGE Publications.

Veevers, J. E. (1985) *The Social Meanings of Pets: Alternative Roles for Companion Animals*. U Sussman B. M. (ur.). *Pets and the Family*. (str. 11-30). New York: Routledge.

Wood, L., Giles-Corti, B., Bulsara, M. (2005) The pet connection: pets as a conduit for social capital? *Social Science and Medicine*, 61(6), 1159-73.
<https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2005.01.017>

Wrye, J. (2009) Beyond Pets: Exploring Relational Perspectives of Petness. *The Canadian Journal of Sociology / Cahiers Canadiens de Sociologie*, 34(4), 1033–1063. Preuzeto s <http://www.jstor.org/stable/canajsocicahican.34.4.1033>

Žmuk, B. (2019). Najčešći problemi i izazovi u provođenju poslovnih web anketa. *Oeconomica Jadertina*, 9 (2), 52-60. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/230358>

Internetske stranice

kućni ljubimci. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 31. 1. 2023. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=34420>

<https://www.purina.hr/pins/our-commitments/pets-at-work>

<https://www.jutarnji.hr/vaumijau/aktualno/pandemija-je-promijenila-i-to-mnoge-svjetske-kompanije-dopustit-ce-ljudima-da-pse-vode-na-posao-15078146>

<https://pethelpful.com/pet-ownership/10-Most-Common-Pets-In-The-US>

9. Sažetak

Životinje za društvo popularne su diljem svijeta, a broj kućanstava s kućnim ljubimcima raste i nastavlja rasti diljem svijeta zbog posebnog odnosa između ljudi i životinja. Ljudi uče o sebi i svijetu oko sebe upravo kroz brigu o životinjama. Predmet ovog sociološkog istraživanja jest istražiti percepcije studenata o kućnim ljubimcima što je i temeljni cilj ovog istraživanja. Posebni su ciljevi ovoga istraživanja: istražiti razlike u percepciji različitih vrsta kućnih ljubimaca, istražiti razlike u percepciji studenata koji su vlasnici kućnih ljubimaca i onih koji nisu vlasnici, istražiti značenja kućnih ljubimaca te istražiti pridonose li kućni ljubimci uspostavi prijateljstava i društvenih kontakata. Istraživanje je provedeno kroz mjesec svibanj i lipanj 2023. godine, metodom online ankete na uzorku od 200 studenata i studentica Sveučilišta u Splitu. Rezultati istraživanju pokazuju postojanje razlike u percepciji kućnih ljubimaca, pri čemu su neki više omiljeni, a drugi manje poželjni. Ujedno, studenti vlasnici kućnih ljubimaca više doživljavaju kućne ljubimce kao obvezu negoli studenti koji nemaju kućne ljubimce. Rezultati istraživanja su pokazali kako je najviše zastupljeno emocionalno značenje kućnih ljubimaca. Nadalje ovim se istraživanjem potvrdilo kako kućni ljubimci pridonose socijalnim interakcijama vlasnika, odnosno vlasnici kućnih ljubimaca lakše stječu nova poznanstva od onih koji to nisu.

Ključne riječi: kućni ljubimci, studenti, društveni lubrikanti, mentalno i fizičko zdravlje, druženje

10. Summary

Companion animals are popular all over the world, and the number of households with pets is growing and continues to grow worldwide because of the special relationship between humans and animals. People learn about themselves and the world around them precisely through caring for animals. The subject of this sociological research is to investigate students' perceptions of pets, which is the main goal of this research. The specific goals of this research are: to investigate the differences in the perception of different types of pets, to investigate the differences in the perception of students who are pet owners and those who are not, to investigate the meanings of pets and to investigate whether pets contribute to the establishment of friendships and social contacts. The research was conducted during the months of May and June 2023, using an online survey method on a sample of 200 male and female students of the University of Split. The research results show that there are differences in the perception of pets, with some being more preferred and others less desirable. At the same time, students who own pets perceive pets more as an obligation than students who do not have pets. The results of the research showed that the emotional meaning of pets is the most represented. Furthermore, this research confirmed that pets contribute to the social interactions of their owners, that is, pet owners make new acquaintances more easily than non-owners.

Keywords: pets, students, social lubricants, mental and physical health, socializing

11. Prilozi

11.1. Anketni upitnik

Poštovani/-e,

molim Vas za sudjelovanje u anketnom istraživanju koje se provodi u svrhu izrade završnog rada na Odsjeku za sociologiju Filozofskog fakulteta u Splitu. Cilj je istraživanja istražiti kako studenti percipiraju kućne ljubimce. Rezultati istraživanja će biti prikazani na javnoj obrani završnog rada. Upitnik je u potpunosti dobrovoljan i anonimn. Unaprijed hvala na sudjelovanju!

1. Spol:

1. ženski
2. muški

2. Mjesto stalnog obitavanja:

1. veći grad
2. manji grad
3. selo
4. otok

3. Područje u kojem studiraš:

1. prirodne znanosti
2. društvene znanosti
3. humanističke znanosti
4. medicinske znanosti
5. tehničke znanosti

4. Godina studija:

1. 1. godina preddiplomskog
2. 2. godina preddiplomskog
3. 3. godina preddiplomskog
4. 1. godina diplomskog
5. 2. godina diplomskog

5. Stupanj obrazovanja oca:

1. osnovna škola
2. srednja škola
3. preddiplomski studij
4. diplomski studij
5. poslijediplomski studij

6. Stupanj obrazovanja majke:

1. osnovna škola
2. srednja škola
3. preddiplomski studij
4. diplomski studij
5. poslijediplomski studij

7. Kakav je Vaš životni standard?

1. vrlo nizak
2. nizak
3. prosječan
4. visok
5. vrlo visok

8. Kakve su Vaše potrošačke mogućnosti?

1. vrlo loše
2. loše
3. prosječne
4. dobre
5. vrlo dobre

9. Zaokružite koliko Vam je iznosio uspjeh u studiranju prošle godine na studiju:

1. nedovoljan
2. dovoljan
3. dobar
4. vrlo dobar
5. odličan

10. Radite li uz studij?

1. stalno
2. povremeno
3. nikako

11. Jeste li religiozni?

1. Religiozan/a sam
2. Nisam religiozan/a
3. Indiferentan/a sam

12. Vaša politička orijentacija?

1. lijevo
2. desno
3. apolitičan/na

13. Imate li kućnog ljubimca?
1. ne i ne želim ga imati
 2. ne, ali rado bih ga imalo/la u budućnosti
 3. imam kućnog ljubimca
 4. imao/la sam, ali više nemam

14. Ukoliko nemate kućnog ljubimca, koji je razlog:

1. ne volim životinje u kući
2. ne dopuštaju mi roditelji
3. nemam uvjete za držati kućnog ljubimca
4. nemam vremena za kućnog ljubimca
5. nemam financijskih mogućnosti
6. nešto drugo, što? _____

15. Je li u vašoj okolini porastao broj ljudi koji ima kućne ljubimce?

1. ne
2. nisam sigurna/ na
3. da

16. Što smatrate da je najčešće razlog posjedovanja kućnih ljubimaca:

1. dobrobit fizičkog i mentalnog zdravlja
2. razonoda i zabava
3. društvo i druženje
4. općenito obožavanje životinja
5. nešto drugo, što _____

17. Smatrate li da vlasnicima kućnih ljubimaca tijekom šetnje ili stajanja s ljubimcima lakše prilaze drugi ljudi negoli ljudima koji nemaju kućne ljubimce?

1. ne smatram
2. niti smatram niti ne smatram
3. smatram

18. Ukoliko imate kućnog ljubimca jeste li stekli nova poznanstva zahvaljujući kućnom ljubimcu?

1. ne
2. da

19. Koliko su prema Vama navedene životinje poželjne kao kućni ljubimci? Označite od 1 (najmanje) do 5 (najviše).	1	2	3	4	5
1. psi					
2. mačke					
3. ribe					
4. ptice					
5. glodavci					
6. kunići					
7. gmazovi					
8. svinje/ patuljaste svinje					

20. Što mislite zašto sve više ljudi ima kućne ljubimce?

Možete zaokružiti tri odgovora.

1. povećana usamljenost ljudi
2. neshvaćenost od strane drugih ljudi
3. nestabilnost i promjenjivost društva
4. povećanje ljubavi prema životinjama i njihove važnosti
5. osviještenost o dobrobiti ljubimaca na ljudsko mentalno, emocionalno i fizičko zdravlje
6. sve od navedenoga
7. nešto drugo, što? _____

21. Koliko se slažete s navedenim tvrdnjama? (1 zrazito neslaganje, 5 izrazito slaganje)	1	2	3	4	5
1. Kućni ljubimci su najbolji prijatelji vlasnicima.					
2. Kućni ljubimci su emotivna podrška vlasnicima.					
3. Kućni ljubimac je kao član obitelji.					
4. Kućni ljubimac pridonosi psihičkoj dobrobiti vlasnika.					
5. Vlasnici kućnih ljubimaca su komunikativniji.					
6. Zbog kućnih ljubimaca ljudi imaju više prijatelja i poznanika.					
7. Kućni ljubimci pozitivno utječu na fizičko zdravlje vlasnika.					
8. Ljudi koji imaju kućne ljubimce su zadovoljniji.					
9. Oko kućnog ljubimca ima puno posla.					
10. Kućni ljubimci mogu prenijeti opasne bolesti.					
11. Potrebno je dosta novaca za uzdržavanje kućnog ljubimca.					
12. Kućni ljubimac je prevelika obaveza.					
13. Kada bi bio/la u prilici udomio/la bih psa iz azila.					
14. Terapijski psi mogu pomoći kod ozdravljenja djece.					
15. Smeta mi kad su ljudi agresivni prema kućnim ljubimcima.					

12. Bilješke o autorici

Stanka Vukasović-Lončar, rođena u Sinju 22. studenog 2001. godine. Živi u Sinju gdje završava osnovnu školu te upisuje opću gimnaziju Dinka Šimunovića u Sinju. 2020. godine upisuje redovni preddiplomski studij sociologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu.

Obrazac A.Č.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Stana Vuković-Donić, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja sveučilišnog/e prvostupnika/ce sociologije, izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat isključivo mojega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio završnog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 23. 8. 2023 g.

Potpis

Izjava o pohrani i objavi ocjenskog rada
(završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - podcrtajte odgovarajuće)

Student/ica: Stanka Vukarović - doktor
Naslov rada: Percepcije studenata u kućnim ljudima

Znanstveno područje i polje: Društvene znanosti, sociologija
Vrsta rada: Završni rad

Mentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):
prof. dr. sc. Sanja Alančić

Komentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):
izv. prof. dr. sc. Zorana Šuljaga Vrdić
izv. prof. dr. sc. Ivana Belčić
prof. dr. sc. Sanja Alančić

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog ocjenskog rada (završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada.

Kao autor izjavljujem da se slažem da se moj ocjenski rad, bez naknade, trajno javno objavi u otvorenom pristupu u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN br. 119/22).

Split, 18.3.2023.

Potpis studenta/studentice:

Napomena:

U slučaju potrebe ograničavanja pristupa ocjenskom radu sukladno odredbama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (111/21), podnosi se obrazloženi zahtjev dekanici Filozofskog fakulteta u Splitu.